

ОСИГУРАЊИКА

ГОДИНА XLІ • БРОЈ 13 • БЕОГРАД, 15. ЈУЛ 2009. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Надомак Руме: шпартање у паузи између две кише (Фото: Ика Митровић)

АКТУЕЛНО

У Народној скупштини
допуна Закона о раду

**ПРИНУДНИ ОДМОРИ
И ДУЖЕ ОД 45 ДАНА**

• Страна 7

ПОВОДИ

Стари у Србији
жртве злостављања

**ТРПЕ И КРИЈУ
„СВОЈУ БРУКУ“**

• Стране 10-11

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

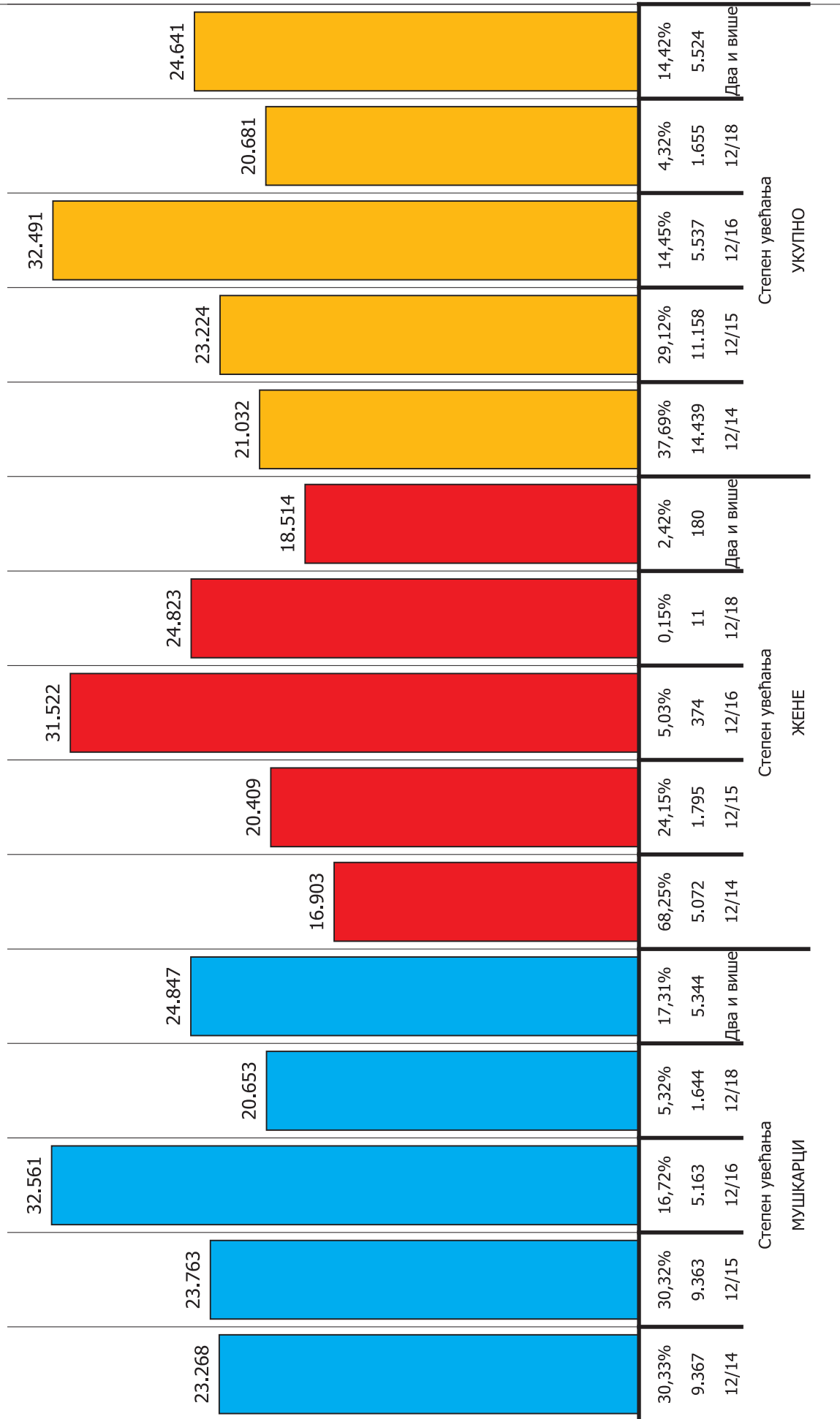
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

КОРИСНИЦИ ИНВАЛИДСКЕ ПЕНЗИЈЕ КОЈИ СУ РАДИЛИ НА РАДНИМ МЕСТИМА, ОДНОСНО ПОСЛОВИМА И ЗАДАЦИМА НА КОЈИМА СЕ СТАЖ ОСИГУРАЊА РАЧУНА СА УВЕЋАНИМ ТРАЈАЊЕМ, ПРЕМА СТЕПЕНУ УВЕЋАЊА СТАЖА, И ПРОСЕЧНА ПЕНЗИЈА ЗА ДЕЦЕМБАР 2008. ГОДИНЕ (запослени)

УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА: 193.919 XII
БРОЈ СА УВЕЋ. СТАЖОМ: 30.881 2008.
%: 15,92

УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА: 127.377 XII
БРОЈ СА УВЕЋ. СТАЖОМ: 7.432 2008.
%: 5,83

УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА: 321.296 XII
БРОЈ СА УВЕЋ. СТАЖОМ: 38.313 2008.
%: 11,92

Прошлогодишње гужве већ заборављене

ДА ЛИ ЋЕ СЕ ПЕТ МИЛИОНА ГРАЂАНА УСКОРО ОБРАДОВАТИ

НИС-ове акције у августу

У Министарству економије тврде да ће подела бесплатних акција ове компаније њеним радницима, пензионерима и грађанима почети идућег месеца

Скоро пет милиона грађана Србије, који су вероватно већ заборавили како су се лане гурали у редовима да се пријаве за бесплатне акције јавних предузећа, можда ће већ идућег месеца видети бар неку вајду од прошлогодишње наде: 10. августа навршава се шест месеци по продаји НИС-а, што је и рок после којег би требало да почне подела бесплатних акција овог предузећа.

Никола Папак, саветник министра економије, изјавио је за „Политику“ да ће законски рок бити испоштован. То значи да би бесплатне акције током августа добило 24.890 запослених и бивших радника НИС-а, као и нешто мање од пет милиона грађана Србије.

Истина, засад се нико не усуђује да процењује колико би ове акције, ако и почне њихова деоба, вределе. Саговорници „Политике“ подсетили су да је „Дилоит и Туш“ проценио да НИС вреди 2,2 милијарде евра, а 51 одсто компаније продато је „Гаспром-

нефту“ за 400 милиона евра, због чега је вредност једне акције, са очекиваних 270, пала на 96 евра. По купопродајном уговору, руски купац обавезан је да акционарима плати акцију по цени по којој је и он купио, дакле по 96 евра, објашњавали су представници будућих акционара НИС-а који су основали своје удружење. Управо због ове разлике у процени вредности компаније, у овом удружењу слуте да би почетак поделе бесплатних акција могао да буде одложен.

Настојања будућих акционара НИС-а, а затим и представника Синдиката, да у Министарству економије сазнају нешто више о почетку поделе бесплатних акција засад су, како су се пожалили новинарима, остала неуспешна.

При Влади Србије својевремено је основана и радна група која се бави поделом бесплатних акција па ваља очекивати да ће се неко из ње ускоро огласити и објаснити грађанима чему да се надају.

НИС је, иначе, прво, и засад једино, продато од шест јавних предузећа чије бесплатне акције су прошле године, по закону који је ступио на снагу 3. јануара 2008, обећане грађанима који дотад нису минули рад „уновчили“ акцијама фирми у којима су радили (мада је касније и разочараним акционарима било омогућено да се одрекну дотадашњих безвредних акција и пријаве се за акције јавних предузећа). Тада је најављено да ће сви пунолетни грађани добити једнак број акција и ЈАТ-а, Телекома, ЕПС-а, Галенике и Аеродрома „Никола Тесла“, у року од шест месеци од дана приватизације сваког од њих – док ће цео процес бити завршен у року од три године, односно до краја 2010.

Грађанима је обећано и да ће добити новац од већ приватизованих друштвених предузећа у првој половини 2009. године. Али, стигла је криза... А, ето, бар је НИС продат.

С. Ч.

ГЛАС
ОСИГУРАНИКА

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР: Слободан Здравковић. **ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Славица Чедић.

РЕДАКЦИЈА: Булевар уметности бр. 10, 11070 Београд, e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ: 011/2017-437 факс: 2017-418

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад, **ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Ика Митровић, 021/487-7789, факс: 021/6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА: ЈП Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ: 011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају **Електронско издање:** www.pio.rs/glas osiguranika

Пшеница за тракторе

Министар пољопривреде Саша Драгин предложио је ратарима да пшеницу из овогодишњег рода уложи за набавку нове механизације. У овом трансферу, држава је понудила три динара више него што је тржишна цена пшенице на Продуктној берзи у Новом Саду на дан предаје жита.

Замисао је да ратари до 50 одсто цене нове пољопривредне механизације плаћају ускладиштеном пшеницом из овогодишњег рода, а преосталу вредност кредитима које субвенциониса Министарство пољопривреде (40 посто вредности позајмице је без камате).

Овај програм ће трајати до краја године. На веб-сајту ресорног министарства налазиће се списак фирми, произвођача механизације, које су у програму, и пољопривредници ће моћи директно да ступе с њима у контакт.

Осим субвенционисане набавке трактора, Влада Србије и на овај начин помаже обнову застареле пољопривредне механизације, а, с друге стране, ратари ће добити више новца за претату пшеницу.

Директори филијала

Одлуком директора РФ ПИО Слободана Здравковића, Иванка Берић нови је директор Филијале Шабац, а Марина Бранковић директор Филијале у Лесковцу.

Нове челнице две филијале имају вишегодишње искуство у Фонду за пензијско и инвалидско осигурање, где су обављале начелнички и директорски посао.

Нови погон за нове раднике

Румска фирма „Фриго – Жика Соко“, која се дуже од две деценије бави производњом расхладних и термичких уређаја и пласира их на тржишта суседних земаља, као и Аустрије, Чешке и Словачке, отворила је недавно нови погон и запослила 55 радника. Посла ће бити и за тридесетак коопераната. У погону за који је купљена нова ласерска линија за сечење метала ангажовани су оператери на ласеру и радници за монтажу уређаја, пре свега машинци са средњом, али и с вишом и високом школском спремом.

Ласерска линија за сечење метала

– Увођењем нове ласерске линије остварили смо брзину у раду, квалитет производа и продуктивност. Планирамо да у овој години остваримо приход од пет милиона евра и освојимо нова тржишта – каже за „Глас осигураника“ Живан Пејић, власник предузећа.

Вредност инвестиције у новом погону премашује 1.300.000 евра, а повољан кредит од 400.000 евра (рок враћања пет година) румска фирма добила је од Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој.

Да им сакупљање отпадака не буде једини посао

Основали више од 50 фирми

Захваљујући директним контактима на терену омогућено је отварање већ више од 50 фирми у Војводини чији су оснивачи Роми и у којима је запослено стотинак њихових сународника, рекао је Душко Јовановић, директор Канцеларије за инклузију Рома Извршног већа АП Војводине, на недавној трибини у Кикинди. Трибину је организовала ова канцеларија у

сарадњи са Покрајинским секретаријатом за рад, запошљавање и равноправност полова и општином Кикинда.

Скupu су, поред заинтересованих младих Рома, присуствовали и представници локалне самоуправе и Националне службе за запошљавање. Било је речи и о унапређивању образовања Рома уписивањем у средње и више школе и на факултете.

Мирољуб Коцић дарује слику др Кркобабићу

Пензије се неће снизити

Пензије неће бити укинуте, нити снижене, а медији и листови који доносе такве информације не пишу истину; пензије ће се примати без обзира на стање у републичком буџету, изјавио је потпредседник Владе Србије др Јован Кркобабић у Мерошини на Шестим сусретима пензионера Топлице са око 350 учесника којима је домаћин била Општинска организација пензионера Прокупља са председником Мирољубом Коцићем.

По речима др Кркобабића, било је намере да пензије до краја 2010. године износе 31 одсто просечне зараде.

– Сада је тај проценат 63 посто и он неће падати по цену моје главе – рекао је др Кркобабић, подсећајући да су донедавно пензионери били на ивици просјачког штапа: – Сада је стање боље. Али, ми ћемо и даље радити да оно буде још боље и да вратимо достојанство пензионера.

Признања поводом јубилеја

На свечаној седници Скупштине Савеза инвалида рада Војводине директору Покрајинског фонда ПИО Славку Имрићу додељено је највише признање ове организације – Повеља за дугогодишњи допринос унапређивању заштите права инвалида рада уопште. Редакција „Гласа осигураника“ добила је Плакету, као и Маја Глончак, директор Суботичке филијале РФ ПИО. Међу добитницима признања су и челни људи ресорних покрајинских секретаријата Новка Мојић и Мирослав Васин, као и водећи људи СИР Србије и Војводине, Божидар Це-

Стана Свиларов уручује Повељу Славку Имрићу

кић, Станко Нимчевић, Стеван Радишић, Дане Ољача и Миливој Ненадов. Нису заборављени ни партнери из Самосталног синдиката и „Дунав осигурања“.

Поводом 45 година ра-

да и постојања СИР Војводине, председници Стани Свиларов Општинска организација СИР Суботице доделила је пригодан поклон као награду за успешан рад.

Споразум до краја године

Представници Србије и Словеније усагласили су, у другој рунди разговора у Београду, више од 90 одсто тачака будућег споразум о социјалном осигурању између две државе.

Наредни састанак договорен је за септембар, када се очекује решавање свих преосталих питања, па би споразум, како наводи „Политика“, могао да буде потписан најкасније до краја ове године. По-

сле потписивања, следи ратификација споразума у обе скупштине. Тек после тога може се очекивати његова примена и исплата словеначких пензија онима који су радили у тој бившој југословенској републици или за неку словеначку фирму у Србији, као и остваривање права на здравствено осигурање и других права за оне који су успели да у Словенији остваре право на пензију.

Исплата

Исплата првог дела јунског чека пензионерима из категорије запослених почела је 10. јула.

Први део мајских принадежности војним пензионерима је почео да стиже од 6, пољопривредним од 7, док су бивше занатлије целе јунске пензије примили 2. јула.

Уплата из РС

Пензионерима из Републике Српске који живе у Србији уплаћене су јунске пензије. Са својих рачуна у НЛБ банци корисници су могли да их подигну од 13. јула.

Пензије из БиХ

Корисницима у Србији 3. јула уплаћене су јунске пензије Федерације БиХ. За 7.245 пензионера на рачун Комерцијалне банке уплаћено је укупно 867.986 евра, тако да просечан чек вреди око 120 евра.

Чек из Црне Горе

Мајске пензије за црногорске кориснике који живе у Србији почеле су да стижу од 30. јуна. За 1.444 корисника из Црне Горе на рачун Комерцијалне банке уплаћено је 313.884 евра или нешто више од 220 евра у просеку.

Исте погребнине

Накнада погребних трошкова која се исплаћује породицама преминулих пензионера (односно оне које плати сахрану) у јулу, августу и септембру износе 32.569 динара за пензионере из категорије запослених, за трошкове сахране пензионисаних самосталаца 31.920, а за пољопривреднике у пензији 12.206 динара.

Да подсетимо, накнада за погребне трошкове исплаћује се у висини једне и по просечне пензије у претходном тромесечју, како је утврђено чланом 75 Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

ИЗВРШНО ВЕЋЕ ВОЈВОДИНЕ ЗА ОЧУВАЊЕ РАДНИХ МЕСТА

Подршка вреднима

Уз новчану помоћ државе вишу од 200 милиона динара, упошљава се 6.233 незапослених

У оквиру Програма Извршног већа Војводине за очување радних места започетог 16. априла, у току је отварање 6.233 нова радна места. Од тога, 1.077 по основу samozапосљавања, 1.034 у оквиру новог запошљавања, 3.784 за приправнике и 338 радних места по основу субвенција за отварање пољопривредног газдинства. Током претходна два месеца за ову намену је из покрајинског буџета утрошено више од 200 милиона динара.

С обзиром на посебан значај процеса samozапосљавања, председник Извршног већа АП Војводине Бојан Пајтић потписао је јавно уговор о субвенцији са хиљадитим и хиљаду првим новим предузетником крајем јуна у Занатском дому у Новом Саду. Донедавно незапослени Драгољуб Токалић из Бачког Јарка хиљадита је предузетник који је примио 162.000 динара државне помоћи и употребиће их за отварање браварске радње. Планира да запосли старијег сина, а ако посао крене према очекивањима – и млађег. Хиљаду прва корисница ове државне субвенције је Мира Лепар из Новог Сада, која трећи пут почиње приватни бизнис –

новац ће сада пласирати у отварање салона завеса и рубља за домаћинство.

– Добијени новац помоћи ће ми да поново покренем посао, била сам посустала прошли пут – радила сам самостално, овога пута укључићу целу породицу, и децу и мужа, и очекујем да ћемо овај посао успешно радити до пензије – оптимиста је Мира Лепар.

Широм Војводине отворено је, у оквиру програма samozапосљавања, 1.077 нових самосталних радњи, а, по најавама власника, биће и новог запошљавања радника. Бојан Пајтић стога очекује да ће пројекат о новом запошљавању и очувању радних места у Војводини, ако настави да се одвија овим темпом, запослити и више од првобитно планираних 20.000 људи са евиденције НСЗ.

Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, запошљавање и равноправност полова, који је уз Славка Новаковића, председника Скупштине Удружења занатлија Новог Сада – домаћина скупа, присуствовао потписивању уговора, рекао је да је Извршно веће Војводине донело одлуку и о одобравању 199 пројеката јавних радова

у војвођанским општинама, на основу којих ће посао на одређено време добити 1.848 незапослених.

Новац који Извршно веће улаже као подршку развоју нових технологија и нових материјала такође је намењен отварању и очувању радних места. Тако је и проф. др Драгослав Петровић, покрајински секретар за науку и технолошки развој, у истом периоду уручио решења и потписао уговоре о одобравању новца за суфинансирање и очување радних места у погонима нових технологија са директорима 18 предузећа из Војводине. Јавни конкурс за овај пројекат отворен је до краја године. За почетак је из буџета, од предвиђених 95 милиона (овим предузећима), издвојено око 34 милиона динара ради очувања радних места за 523 радника, а посредно, преко коопераната ових фирми, за још 5.328 радних места.

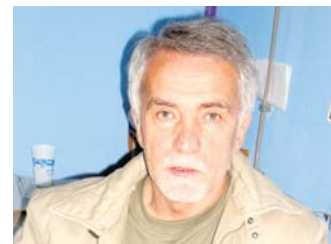
Услови за добијање државних средстава у овом случају су: да предузећа имају одређен број директно отворених радних места, да је приватни капитал већински, да се средства Извршног већа наменски инвестирају и да имају обезбеђено тржиште за пласман производа. Рецимо, фирма „Голден гарден“ из Суботице отворила је погон за прераду воћа и поврћа у Горњем Таванкуту, вредност инвестиције је око 217 милиона динара, а од тога ће средства за очување 112 радних места износити око седам милиона динара. Очекује се да ће индиректно ангажованих радника бити око 400.

Мирослав Мектеровић

ПРЕДУЗЕТНИЦИ
У КИКИНДИ

Подмладак и за занате

Опште удружење предузетника за општину Кикинда окупља око 1.350 власника самосталних радњи које запошљавају око 2.500 радника. Председник Извршног одбора овог удружења Драгољуб Репац предочава да је оно већ дуго без просторија за рад и

да нема секретара или другог административца.

– Довијамо се на различите начине да помогнемо члановима и покушавамо са локалном самоуправом да обезбедимо стециште за наше активности – каже он. – Удружење је лане у сарадњи са Националном службом за запошљавање урадило пројекат „Стари занати“, с тим што смо ми нашли мајсторе за обуку ученика које је послала та служба. Појачања су добили сајције, плетиле, ковачи...

Извршни одбор Општег удружења предузетника предложиће Скупштини општине Кикинда и другим друштвеним чиниоцима мере ради ублажавања положаја приватника на њеној територији. Тим пре што је већ тридесетак предузетника од почетка ове године одјавило радње, углавном у трговини, угоститељству, али и у аутомеханичарском и још неким занатима.

– Смањење комуналне таксе за фирмарину, снижење цене закупнина за пословне просторије и изједначавање цена комуналних услуга за воду, канализацију и смеће са онима по којима плаћају грађани, допринело би лакшем опстанку предузетника – сматра Драгољуб Репац.

С. З.

Мирослав Васин, Драгољуб Токалић и Бојан Пајтић потписују уговор

У ПАРЛАМЕНТУ ДОПУНА ЗАКОНА О РАДУ

Дужи принудни одмори

Синдикат сматра да ова могућност мора да буде ограничена на три месеца да би се избегле евентуалне злоупотребе послодаваца

Влада Републике Србије предложила је да се послодавцима, који због тешкоћа у пословању и негативних последица светске економске кризе одлуче да на дуже обуставе рад или им се смањи обим рада, дозволи да раднике шаљу на принудне одморе и дуже од 45 дана.

Према постојећем Закону о раду, послодавци су запослене могли да упуте на плаћено одсуство најдуже 45 радних дана у календарској години. За то време запослени се исплаћује накнада зараде најмање у висини 60 одсто просека плате коју је остваривао у претходна три месеца, с тим да ова накнада не може бити нижа од законског минималца.

Суочени са последицама економске кризе, послодавци су све чешће тражили да им се омогући да запослене упућују на дужа плаћена одсуства, наводи још влада, уверена да ће усвајање таквих захтева спречити масовније отпуштање запослених.

Славица Савић

Послодавци би шансу за упућивање радника на дужа одсуства могли да користе уз претходну сагласност министра за рад, а, као и досад, радницима би за све време принудног одмора било исплаћивано 60 процената зараде. Тиме би послодавци могли да имају ниже трошкове рада у дужим интервалима прекида или смањеног обима рада, а запослени да ипак избегну отказе, па је овакво решење у обостраном интересу, наводи још кабинет Мирка Цветковића, предлажући

парламенту да такву допуну Закона о раду усвоје по хитном поступку.

– Као синдикат прихватили смо овакав предлог јер је боље и плаћено одсуство него да послодавци суочени са тешкоћама отпуштају раднике. Али, не слажемо се да плаћена одсуства могу да трају неограничено – каже Славица Савић из Савеза самосталних синдиката Србије. – Зато смо свим посланицима, односно посланичким групама упутили предлог да се амандманом и нови принудни одмор орачи, односно да радници могу да буду упућени на плаћено одсуство на још најдуже 45 дана. Тиме би плаћено одсуство могло најдуже да траје 90 дана у календарској години, чиме би се спречиле евентуалне злоупотребе да послодавац радника држи на плаћеном одсуству годину, две...

Савез самосталних синдиката Србије предложио је и да министар рада, пре давања сагласности за ове продужене одморе, затражи

мишљење и репрезентативног гранског или синдиката делатности, организованог на нивоу Србије.

– То нам је веома важно јер се, ипак, права радника овим решењем умањују, па би требало чути, консултативно, и став синдиката који су репрезентативни – објашњава Славица Савић.

Поводом учесталих протеста радника широм Србије због неисплаћених зарада и, чини се још више, неплаћених пензијских доприноса, наша саговорница, уједно и члан Управног одбора Фонда ПИО, нема дилеме:

– Мислим да је предлог да се радницима при пензионисању призна стаж на основу радне књижице, а да после Пореска управа наплати од послодаваца период који није покривен доприносима, добро решење. Радници открију да им нису плаћани доприноси тек кад им дође време за пензију. Није њихов посао да контролишу спровођење закона. Држава треба то да реши јер је одговорна што није, преко пореске управе чији је то задатак, контролисала и благовремено наплаћивала доприносе законом предвиђеним механизмима. Зато мислим да нико не зна прецизно колико је запослених којима се дугују доприноси, има их бар 40.000. Али, ко преузме на себе повезивање стажа, средства за то мора и да уплати Фонду ПИО: држава може то да реши, али мора да нађе начин да фирме то надокнаде буџету, да рашири лепезу оних који плаћају доприносе, да обухвати сиво тржиште...

Славица Чедић

Повезивање стажа у „Застави“

Потписом споразума са петоро запослених у крагујевачкој фабрици „Застава аутомобили“, представници пословодства Групе „Застава возила“ и Самосталног синдиката преузели су обавезу да, уколико Влада Србије наредних дана не поступи по обавези из протокола о социјалном програму, они уплате доприносе за повезивање радног стажа радницима који су стекли један од услова за одлазак у пензију.

Зоран Михајловић, председник Самосталног синдиката „Застава аутомобила“, каже да је одлуком владе већ повезан стаж за 4.500 радника, и то до краја про-

Металци добили решења

шле године, а у досадашњем току године свим радницима су редовно уплаћивани доприноси.

П. П.

ДОМОВИ ЗА СТАРЕ ДОБРА ПРИЛИКА И ЗА НЕЗАПОСЛЕНЕ

Чека се место више

Збрињавање најстаријих, када се прескоче административне препреке, може бити уносан бизнис у земљи са све старијим становништвом

Једна од ретких карактеристика развијених земаља по којој не само да не заостајемо већ их можда и претичемо, јесте да нам је нација све старија. Данашња деца у зрелом добу, у свакодневной трци за обезбеђивање иоле нормалнијег живота, радећи десет, дванаест и више сати дневно, неретко на два радна места, једва да стижу да се баве сопственом децом – остарели или болесни родитељи и блиски рођаци негде су на самом дну подугачког списка дневних и недељних обавеза. Будући да нам ни велика незапосленост није страна, јер неумољиви подаци показују да се број људи без посла све брже (поново) примиче цифри од милион, а међу њима је чак половина млађа од 40 година, они промућурнији и бизнису склонији схватили су да те две ствари иду укорак – да је посао око збрињавања старих користан и за времешне људе и за оне који ће бригом о њима доћи до посла.

– Време када је брига о остарелим или болесним родитељима била неприкосновена дужност њихове

Игор Јандрић са запосленима

деце полако пролази – сматра Игор Јандрић, власник приватног дома за старе „Сунчана падина“ у београдском насељу Медаковић. – Пошто у државним домовима нема довољно места, листе чекања су прилично дугачке, дошао сам на идеју да отворим приватни дом за старе, коју сам пре око годину дана и остварио. Упослио сам тако целу своју шесточлану породи-

цу. Иако сам правник и менаџер по струци, није ми било лако да се изборим с процедуром која мора да се прође (кроз министарства и инспекције) да бих добио све што је потребно да радим легално, према прописима, да не бих бринуо ни ја, ни они који овде бораве, ни родбина која их доводи – прича наш саговорник.

У овом дому борави двадесеторо људи, међу којима су од самог почетка две сада деведесетједногодишњакиње. Поједини станари дођу на неколико месеци, током зиме да би им било комфорније, неки опет да не би били сами док су им деца на дужим или краћим путовањима...

– Зграда је грађена наменски за ове потребе, има сопствену кухињу, дневни боравак и трпезарију и лифт. Собе су највише двокреветне, са купатилом, кабловском телевизијом и телефоном, а има и неколико апартмана. Десеторо запослених, међу којима највише медицинских сестара, 24 часа дневно брину о станарима. Имамо потписан уговор и веома добру сарадњу са службом Хитне помоћи са којим се дежурним лекарима увек консултујемо када је неки здравствени проблем у питању, а у случају да ипак не можемо сами да га решимо у складу са њиховим упутствима, долазе и одвозе пацијента на преглед у Ургентни центар. Сви који долазе

Зграда „Сунчане падине“

Дневни боравак у „Сунчаној падини“ и трпезарија у „Долче вита кеју“

код нас имају медицинску документацију и прописану терапију од свог лекара, па и он повремено дође да их овде обиђе и прегледа. И родбина често наше станаре одводи на прегледе и контроле, а наше неговатељице воде рачуна да они на време и редовно узимају потребне лекове – објашњава Игор Јандрић.

Чињеница да боравак у оваквом приватном дому месечно кошта од 500 евра навише (у динарској противвредности) не умањује интересовање за смештај најстаријих чланова породице у „Сунчану падину“:

– Тренутно имамо двадесеторо станара, али и листу чекања за слободно место. Чињеница је да се првих месец, до месец и по дана прилагођавају, да им буде и мало необично, али после простор прихвате као свој,

на могу да сврате у било које доба дана да их посете, да им телефонирају, тако да све функционише без проблема – објашњава Јандрић, вла-

оне које стварно желе да раде – наглашава др Сташевић.

Колика је потреба за збрињавањем оваквих старих особа, сведочи и подугачка листа чекања на место у једном од ова четири дома:

– Интересовање је велико и ми планирамо да већ од следећег месеца отворимо и пети дом са још двадесетак места. Предност је код нас што заинтересоване прво ставимо на листу чекања, тако да док родбина прибави сву медицинску документацију и остале неопходне папире из центра за социјални рад, пацијент већ стигне на ред за смештај. Свима би нам било једноставније када би законска регу-

Др Ивана Сташевић

шник „Сунчане падине“, дома који је намењен смештају старих особа које су за своје године релативно доброг здравственог стања.

„Долче вита кеј“ је, међутим, приватна установа за смештај старих људи који пате од деменције. Специјализовани су за њихову негу и на четири локације у Новој Галеници и Вишњичкој бањи збрињавају више од сто пацијената.

– Смештај у нашим домовина кошта 500-550 евра месечно, а постоји и варијаната да људи долазе само у дневни боравак што износи 30 евра на дан – објашњава др Ивана Сташевић, један од власника ових домова. – Пошто су у питању болесни људи, а ми, по нашим законским прописима, немамо право да запошљавамо лекаре јер нисмо нити можемо бити регистровани за лечење већ само за смештај и негу, имамо два лекара који раде по уговору и долазе неколико пута недељно. Од 48 запослених колико нас је на четири локације, сем куварица, све су остало медицинске сестре које раде као неговатељице и 24 часа дневно брину о нашим станарима. Морам да кажем и да је јако тешко наћи медицинске сестре које желе да раде овај нimalо лак и једноставан посао, тако да увек примимо дупло више него што нам је потребно јер нас је искуство научило да после 10-15 дана остану

Ручак и на тераси

уређују врт, једноставно ово постаје њихов дом. Уколико неко жели у позориште или да обиђе свој стан, и то организујемо, пријатељи и родби-

Највише у Београду

У прилог тези да су темпо живота и трка са временом најважнији разлог што је интересовање за смештај старих у домове све већи, говори и податак да су од 25 регистрованих домова за старе чак 22 у главном граду. Само три овакве установе су ван Београда, у Ваљеву, Младеновцу и Ковачевцу.

Објекат у Новој Галеници

латива била више у складу са стварним потребна старих људи, поготово болесних, и када би људи били важнији од чисто техничких детаља, али се надамо да ће се и то једног дана променити набоље – оптимиста је др Ивана Сташевић, сувласник домова за старе „Долче вита кеј“.

Весна Анастасијевић

СТАРИ ЛЉУДИ У СРБИЈИ СВЕ ЧЕШЋЕ ЖРТВЕ ЗЛОСТАВЉАЊА

Трпе и крију „бруку“

Лане пријављено само 736 случајева насиља над старима, премда је процена да их је било и неколико десетина хиљада

Старе људе у Србији најрођенији вређају, непрестано им стављају до знања да су сувишни и на сметњи, ударају их, отварају им пошту, узимају пензију, терају их у старачки дом и траже преписивање имовине... а они, због стида и срама што насиље трпе управо од најближих, труде се да сакрију „своју бруку“. Ваљда је, стога, лане надлежним органима у нашој држави пријављено тек 736 случајева насиља над старима, премда је реална процена да их је, према речима Наташе Тодоровић, стручног сарадника за бригу о старима у Црвеном крсту Србије, било између 53.000 и 76.000.

Истраживање „Дискриминација старијих у Србији“, које је у мају обавио Црвени крст Србије с организацијом ХуманаС, показало је да је 32 одсто старијих од 65 година изложено неком облику насиља. Анкета која је обухватила 250 испитаника ове старости (175 жена и 75 мушкараца) у осам градова Србије (Београд – Сав-

Представљање резултата истраживања

ски венац, Крагујевац, Лозница, Рашка, Пирот, Сомбор, Сремска Митровица и Стара Пазова) обелоданила је да је најчесталије вербално малтретирање, следи занемаривање, па физичко и економско злостављање. Велики број испитаника, од којих већина живи на селу (172, или 68,8 одсто) жалио се да трпи комбинацију неколико врста насиља.

тирање, 6,4 одсто да је то вербални насртај на личност, 14,4 посто занемаривање није доживљавало као облик злостављања, док је 3,6 процената испитаних под злостављањем подразумевало само занемаривање.

– Најмучније је на југу Србије, где су најбројнија старачка домаћинства, у забитима у којима су најгори услови живота и здравствене услуге

Хранитељство у Крушевцу

Центар за социјални рад у Крушевцу, са Министарством за рад и социјалну политику, покренуо је пилот пројекат „Заједно до срећнијег живота“ с намером да злостављане и занемарене старе особе нађу уточиште и мир у хранитељским породицама.

Од јануара обучено је 23 хранитеља, збринута шест особа, а у плану су до краја августа још три смештаја за ове злпатнике. Намера је да годишње у хранитељским домаћинствима нови породични кутак пронађе до десет оваквих људи, јер у крушевачком крају има много самачких огњишта, а смештајни капацитети у герижатријским центрима су попуњени.

Наташа Тодоровић каже да је на питање „шта подразумевају под злостављањем“ знало да одговори 30 одсто анкетираних, 10,8 процената сматрало је да је то само физичко малтре-

недоступне. Стари људи на селу су одиста у најнезавиднијем положају, више нису способни да привређују, деца су им далеко и ретко их посећују, тако да немају никаква прима-

ња. На наш предлог да се уведу и социјалне пензије за најугроженије старе људе, из Министарства за рад и социјалну политику одговорили су да би тако нешто могло да се оства-

Посао – полиције

Колико се о насиљу ћути, сведочи и податак да 56 одсто анкетираних тврди да не зна ниједну злостављану стару особу. А на питање ко би требало да се бави спречавањем ове појаве, 52 одсто одговара да би у томе требало да се нађу и породица, и центри за социјални рад, и полиција, судови и црква... Од осталих, највише, 10,4 процента, мисли да је то главни посао – полиције. Једва нешто малобројнији главну брану виде у здруженом напору полиције и центара за социјални рад, а осам одсто испитаника верује да је ту најодговорнија породица.

ри тек у будућности – истиче Наташа Тодоровић.

Да би се помогло остарелима, усамљенима, изопштенима из породичних збивања и злостављанима, сматра се да су хранитељске породице најприхватљивије решење јер су за државу знатно јефтиније од домова, а за кориснике много хуманије. И изградња сигурних кућа била би од велике помоћи жртвама вербалног, физичког и економског малтретирања.

Док се то не догоди, центри за социјални рад су предложили да се протоколи њиховог деловања прилагоде остарелима, а садашњи прописи ускладе с позитивним искуствима других земаља.

Црвени крст Србије планира да се, у најскорије време, лати и истраживања насиља над старима у геријатријским и здравственим установама, каже наша саговорница, додајући да овакво истраживање досад није рађено у нашој земљи, али подаци из света указују да ни поменутим институцијама овакве појаве нису стране.

Злостављање старих, које није особено само за Србију, могућно је спречавати једино ако се на истом задатку нађу стручњаци, волонтери, времешне особе, медији и шира јавност, сматрају истраживачи, а њихову дискриминацију треба сагледати мултидисциплинарно и мултисекторски, уз обуку професионалаца, чланова породице и других који воде рачуна о старијим особама.

Татјана Кршић

ОДРЕЂИВАЊЕ ВИСИНЕ И ОБИМА ПРАВА ЗАТЕЧЕНИХ КОРИСНИКА

Дељива породична пензија

Како одредити висину припадности за дете које остварује право по основу оба родитеља, а како детету по основу једног родитеља

У прошлом броју било је речи о условима под којима дете стиче право на две породичне пензије, али живот намеће и ситуације за које је неопходан другачији поступак. Има случајева да дете, које је већ неколико година корисник пензије после смрти оца, остане и без мајке која има и дете из другог брака, па оба детета поднесу захтев за добијање породичне пензије и по смрти мајке. Основна дилема је

детета, сходно одредби члана 71 Закона, најпре ће се израчунати износ породичне пензије за два члана породице по основу смрти заједничког родитеља, дакле у висини 80 одсто пензије која би мајци припадала у тренутку смрти. Тај износ ће се поделити деци на равне части – по 50 посто једном и другом детету.

Следећи корак је да се пензија првог детета (без оба родитеља),

како одредити породичну пензију за дете које остварује право по основу оба родитеља, а како детету по основу једног родитеља, ако је чланом 73, став 2 Закона прописано да се пензија одређује као једна пензија.

Неспорно је да дете које користи очеву пензију од, рецимо, новембра 2002. као затечени корисник права наставља да користи то право под условима који су били утврђени прописима важећим до 10. априла 2003. године (до примене новог закона). Међутим, о захтевима оба детета за породичну пензију по смрти мајке, поднетим у овој години, одлучиваће се применом нових прописа, важећих од 10. априла 2003. године.

Да би се правилно утврдило право и висина породичне пензије за оба

одређена ранијим правоснажним решењем (у нашем примеру из 2002. године), усклади са повећањима до дана када је наступила смрт другог родитеља – мајке и да се утврди износ усклађене пензије на тај дан. Затим се тако одређен износ усклађене пензије по смрти оца сабере са износом половине пензије одређене за два члана по смрти мајке, чиме се практично утврди коначни износ једне пензије за дете које је остало без оба родитеља.

И у овом случају, разуме се, сабрани износ две породичне пензије, које дете прима по основу смрти оца и мајке као једну, не може прећи лимит, односно највиши износ пензије у претходном кварталу.

С. М.

ФИЛИЈАЛА КИКИНДА – НАЈАЖУРНИЈА У ПОКРАЈИНСКОМ ФОНДУ

Терминале би радо заменили рачунарима

Прошле године поднето пет, а ове 11 прекршајних пријава против послодаваца који нису предали М-4 – судови пресудили: казне до 20.000 динара

Филијала Кикинда покрива општине Кикинда, Чока и Нови Кнежевац, а 33.343 осигураника и 19.294 корисника из овог дела Севернобанатског округа права из ПИО могу да остваре у седишту Филијале (Доситејева 33) и у испоставама у Чоки (Маршала Тита 20) и у Новом Кнежевцу (Краља Петра I 53). Испоставе су недавно повезане са централним рачунаром у Дирекцији Покрајинског фонда у Новом Саду.

Кикиндска филијала већ дуго година постиже добре резултате и лепо је чути да, осим недостатка потребног броја рачунара, немају озбиљнијих проблема у раду службе. Наиме, 37 стално запослених и три приправника су, од 8.855 приспелих захтева за остваривање права лањске године решили 8.336, и то највећим

Одељења за ПИО, не схватају трагично када неки „исклизне са колосека“, јер га у кратком року колеге из ИТ сектора у Дирекцији Покрајинског фонда оспособе за рад. Безазленије застоје у раду терминала некад отклања и Милош Бандић, користећи дугогодишње искуство у раду са овом опремом – уз инструкције из Новог Сада.

Кикинђани су прошле године остварили и најбољи проценат преузетих образаца М-4 у Покрајинском фонду, 86-87 одсто предвиђеног броја.

– Апел Фонда ПИО послодавцима, кроз медије, да до 30. априла предају образце М-4 за запослене у Кикиндској филијали уродио је плодом. Предато их је више него ранијих година, па наши радници не стижу да их

Велинка Накрајкућин

тив несавесних послодаваца – углавном су то приватна предузећа, донете су правоснажне пресуде и изречене казне од 5.000 до 20.000 динара. Досад смо у 2009. години поднели 11 прекршајних пријава по овом основу – каже Накрајкућин.

Две трећине пословне зграде Филијале у Кикинди власништво су Фонда ПИО, а једна трећина припада Филијали РЗЗО. У приземљу, на првом спрату и у дворичној згради налазе се просторије Фонда ПИО. Шалтер за пријем свих захтева, као и Инвалидска комисија налазе се у приземљу, у једној канцеларији је организована служба правне помоћи, а у другој се предају образци из делокруга рада МЕ (М-1, М-2...). Радно време је од 8 до 13 часова. Лекар вештак Љиљана Поповић-Васић обрађује захтеве са неуропсихијатријским болестима, као и све захтеве ТНП, а захтеви осигураника са болестима из интернистичке, хируршке или других области вештаче се у Новом Саду.

Филијала Кикинда има и запосленог за права по конвенцијама са Аустријом и Немачком, а тај посао обавља и за Филијалу Зрењанин. Уско грло приликом решавања захтева за пензију, као и у већини филијала, јесте недостатак потврда о стажу из Пореске управе за осигуранике самосталних делатности и за пољопривреднике. Решења чекају и на достављање потврда о стажу из бивших република СФРЈ. У Кикиндској филијали кажу да и ту има бољитка, јер су странке послушале позив из РФ ПИО, па сада подносе захтеве за потврђивање овог стажа и пре испуњења неког од услова за пензију.

Према речима Драгана Мајкића, начелника Одељења финансијских послова, утврђен је и списак пензионера за бесплатан опоравак у бањама Србије: од 136 пензионера из категорије запослених и два самосталца, највише (51) ће отићи у Бању Кањижу, у близини Кикинде.

Мирослав Мектеровић

делом у законском року. Урадили су их, између осталог, и на 17 „историјских“ терминала који су у употреби од 1986. године. Велинка Накрајкућин, директор Филијале, и Милош Бандић, начелник

унесу у базу података у кратком времену. Наравно, још има оних који не поштују законску обавезу и против таквих смо поднели прекршајне пријаве. Прошле године смо предали суду пет пријава про-

Боља комуникација са послодавцима

Добри услови за рад, сем у Врњачкој Бањи; 63 запослена за 62.000 осигураника и око 40.000 корисника права, међу којима је велики број са Космета

Филијала Краљево налази се у административном седишту Рашког округа, у Улици војводе Путника број 5. Иако у истој згради са седиштем Филијале РЗЗО, представља засебну целину са посебним улазом. Пословни простор је подељен и рашчишћени су имовинскоправни односи, што омогућава несметан рад и добру пословну сарадњу обе службе.

– Пословна зграда Филијале је до средине 2008. године потпуно реконструисана, адаптирана и надзидана. Просторије су опремљене савременим канцеларијским намештајем, ИТ опремом, а објекат је климатизован и прикључен на централно грејање, што је допринело знатно бољим условима за рад запослених. Монтирана је и савремена покретна рампа за особе у инвалидским колицима, што им је омогућило несметан приступ Филијали – задовољан је урађеним директор Дејан Срећковић. – Преостало је још да се опреми чекаоница испред шалтер сале у којој се налазе четири засебна шалтера за предају захтева странака, чекаоница испред просторије за медицинско вештачење и мање чекаонице на трећем и четвртој спрату.

Филијала Краљево послује и у две испоставе које се налазе у Рашки и Врњачкој Бањи. Простор у Рашки је функционалан, налази се у центру града, омогућава несметан рад запосленима, али је неопходна и његова адаптација. Међутим, простор у Врњачкој Бањи је потпуно неуслован за рад јер је мали (двадесетак квадрата) и користи се заједно са испоставом РЗЗО-а. Ради квалитетнијег и ефикаснијег рада испоставе у Врњачкој Бањи, припрема се предлог Дирекције Фонда за проналажење трајног решења за локацијско измештање и прилагођавање простора испоставе захтевима службе.

Филијала Краљево, са ове две испоставе, броји 63 запослена и покрива све три општине, Краљево, Врњачка Бања и Рашка, са око 62.000 осигураника и око 40.000 корисника права. Одлуком о привременој надлежности за остваривање права из ПИО за осигуранике и лица с Косова и Метохије, од марта 2007. године ова филијала надлежна је и за оне који живе на подручју АП КиМ а последње осигурање им је у општинама Приштина, Косово Поље, Глоговац, Липљан, Подујево, Обилић и Ново Брдо, као и за оне који су привремено напустили Покрајину, а бо-

Дејан Срећковић

раве на подручју Филијале Краљево – што управо и чини највећи број лица која су живела или живе на територији Космета, а у систему су ПИО Републике Србије.

– Прошле године примљено је 22.540 нових захтева, из 2007. и ранијих година пренетих предмета је било 2.845, а решено је близу 21.000 захтева. Истовремено, реорганизована је служба матичне евиденције што је омогућило знатно бољу комуникацију са послодавцима око пријема и преузимања образаца М-4 и регистрација података у бази матичне евиденције Фонда. То је резултирало и скраћивањем рокова за доношење решења – каже директор Срећковић.

Тренутни приоритет, по његовим речима, јесте ажурирање базе података матичне евиденције и у том послу ангажовани су готово сви запослени уз истовремено задржавање темпа рада на обављању текућих послова.

– Наведени услови за рад и добра сарадња запослених допринели су и оствареним резултатима Одељења ПИО: на последњој ревизији, у првој половини јуна ове године, није било оспорених предмета, што је, опет, свим запосленима дало и задатак више да се у наредном периоду постигнути резултати очувају и још више унапреде – наглашава Дејан Срећковић, директор Филијале РФ ПИО у Краљеву.

В. Анастасијевић

СЕОСКИ ТУРИЗАМ У ОКОЛИНИ БОРА КАО ШАНСА ОНИМА КОЈИ СУ ОСТАЛИ БЕЗ ПОСЛА

Укус села и лепих предела

Пошто је конфекција у којој је радила отишла у стечај, Мира Грујић се вратила у родно село Горњане и, припремајући се за прве госте, купила прву награду за шљивовицу и трећу за вино на Сајму пића и меда у Неготину

Мира Грујић је радила у борској конфекцији „Први мај“, а када је овај некада успешан „изданак“ чувене пиротске фабрике отишао у стечај, она је, као и многе колегинице, завршила „на заводу“. Одлучила је да се врати у родно Горњане, најлепше село борске општине одавно прозвано „малом Швајцарском“, и посветила се воћњаку, винограду, сакупљању дивљих плодова. Направила је и шарански рибњак, мада има услове и за пастрмку јер је вода чиста и хладна, права планинска. А да то у шта се упустила заиста вреди, уверила се на недавном Сајму пића и меда у Неготину где је добила прву награду за шљивовицу и трећу за вино! Просто није могла да верује да је победила све излага-

Мира Грујић

че ракије из Тимочке крајине, Румуније, Бугарске, па и Македоније, а још више да је својим вином од домаћих сорти „за петама“ чувеним крајинским винарима.

– Пошто сам решила да се бавим сеоским туризмом, била на предавањима и екскурзијама по Србији, из Ту-

ристичке организације Бора позвали су ме у Неготин на Сајам пића и меда. Посла сам на оцењивање вино од наших старих сорти – вијале и шпањолке – и шљивовицу јачине 58 степени. За њу сам добила прву међународну награду, а за вино трећу! Искрено, нисам се томе надала, али пресудила је, како ја то кажем – истина, односно чистоћа мог пића. Јер, то вино из 2007. године од грождја је које уопште није прскано нити му је додата кап воде ни грам шећера. Једноставно, како га је бог дао и људска, односно моја рука – каже Мира. – Зависно од рода и године, за наше потребе спремимо од 300 до 500 литара вина, али сада када смо се уверили да је добро, можемо и за друге. Међутим, мораћемо да знамо „за шта радимо“. Имам и одличну ораховачу, вишњевачу, ликер од дрењина, шипурака... Ускоро ће и мед.

Зелени прстен око црне тачке

За разлику од неких мештанки, Мира, званично, још није угостила ниједног туристу, али се спрема. Почетком јуна била је са групом домаћина из борских села у околини Ваљева и Горњег Милановца да види како се то тамо ради. Добила је још више воље, али, каже, и борска општина почетницима у овом по-

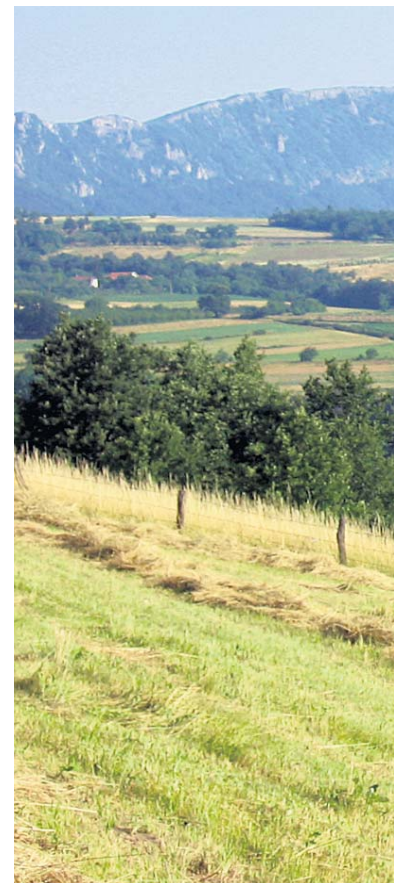
слу треба да „прогледа кроз прсте“ што се тиче пореза и категоризације.

– Пошто све морамо да урадимо од својих пара, неке се стрпе коју годину – каже она – док привучемо госте, па ће после и општина имати користи од тога.

Онима који нису били у овом делу Србије прича о сеоском туризму може деловати нереално у сенци борских димњака, односно Бора који слови за еколошку „црну

Лазарева пећина

тачку". Али, ту су недирнута природа на 40-ак километара од рудника и богата традиција, храна која се доста разликује од централно-србијанске и војвођанске, особени и веома привлачни туристички мотиви. Тај „зелени прстен“ је склопљен од Дубашнице и Црног врха огледаног у Борском језеру, Великог крша и Стола повезаних цветним ћилимом Горњанске висоравни. Све то још је окићено драгуљима Злотских пећина, умивено веома лековитом водом неколико бања (Брестовачка и Гамзиградска) и термалних извора (Шарбановац, Николичево).

Нема сумње да ће људи овога краја који би се бавили сеоским туризмом и домаћом радиношћу моћи да опреме објекте који би задовољили стандарде смештаја. Јер, критеријуми категоризације (по новом закону) биће за село нешто блажи. Уосталом, суштина целе приче ни није да се у селу граде градске куће, већ да се тамо понуди

нешто друго, уз минималне санитарно-хигијенске услове. Ипак, најважнија ствар, а у то су се Борани недавно уверили у западној Србији, јесте понуда: како сад све то да се „упакује“ и понуди купцу. У Бору настоје да убрзају категоризацију домаћинства и да их, уместо пет, буде десетак. Из сваког од села у том „зеленом прстену“ око града бакра – бар по једно или два.

Препород тајанственог истока

Читаву причу око сеоског туризма започео је пре годину-две Ресурс центар пројектом „Препород тајанственог истока“, а наставила Туристичка организација Бора и организације које кроз сеоски туризам настоје да реше неке друге проблеме. То су Транзициони центар РТБ-а Бор који на овај начин тражи пут за вишкове запослених, Друштво младих истраживача које је прво започело истраживање овдашњих потенцијала за сеоски

Душица Штирбановић

туризам, „Група 55“ која се овде залаже за општи развој туризма и Друштво за образовање одраслих које промовише неке нове врсте обуке и њихове резултате. Недавно је основано и удружење домаћина у сеоском туризму од 40-ак чланова међу којима је и наша саговорница Мира Грујић. Јер, гледано шире, осим развоја нове привредне гране и унапређења живота на селу, развојем сеоског туризма и смештаја у домаћој радиности решава се и проблем запошљавања. Људи

могу да имају бар неку допунску зараду, а, у складу са развојем гране, могу и да живе од тога. Истовремено, ту се са најмање средстава добијају нови лежајеви и нови капацитети за госте, уз много мања улагања него у велике хотеле.

Бор, у ствари, има велике хотеле, али „Језеро“ и „Металург“ на Борском језеру не раде, а грандиозни „Јелен-Хајат“ на Црном врху чами недовршен. Брестовачка бања је ограничених капацитета, мотел код Злотских пећина не ради, стари градски хотел није у пуној функцији, а нови се управо довршава. Одмаралиште на Савачи прилагођено је летовању деце и спортиста. Уосталом, сеоски туризам није само замена за класични, већ је као посебна врста понуде – светски, па и тренд у Србији. Све више гостију не тражи плажу, море и сунце, већ такозвани активни одмор, природу, шетњу, учешће у сеоским пословима, домаћу храну.

Тако је Миодраг Урсуловић из Злота лане угостио једну делегацију из Канаде, другу из Туристичког савеза Београда, истраживаче канадског „Дандија“, његова комшиница Биљана Монић имала је госте из Јордана и Француске, а Душица Штирбановић из Горњана угостила је једног Финца који је на хладни север, у души и поклоњеној влашкој торби традиционалне израде, однео веома топлу причу о Србији и њеним људима.

Љубиша Алексић

Горњане

Хиперинфлаторна агонија

Донет јединствен закон о ПИО и основана три фонда, почело опорезивање, а затим и „кројење“ пензија према условима санкција, у августу 1993. повишица 850 одсто, а у децембру просечан чек – осам билиона

Почетком последње деценије двадесетог века нико, или бар већи део нације, ни слутио није да ће те године касније добити епитет „чувене деведесете“, а још мање да ће то чување бити по низу зала: распад земље, ратови дотадашње браће, санкције, хиперинфлација...

И 1991. настављена је исплата пензија у два дела, али су повишице постајале све мање. Почетком године су пензионери, уместо обећаних 11, добили непуних шест одсто виша примања. Објашњења да су део повећања аконтативно примили у последња два месеца претходне године нису им била потпуна јасна. Али, пажњу око 700.000 тадашњих пензионера закупила је и најважнија могућности откупа станова око чега су се почетком године још „ломила копља“: треба ли то дозволити, треба ли увести економске станарине онима који не могу да их откупе, како ће они са најнижим примањима моћи да ураде било шта од тога...

У мају се и даље инсистирало на благовременој исплати пензија у целисти, али се средином године већ увелико говорило о кризи на помолу, о распаду СФРЈ и о проблемима које ће то донети и пензионерима и онима који то треба да постану због стажа на целој територији Југославије.

Ипак, пензије су исплаћиване 15. и 30. у месецу са мањим или већим одступањима, најављивана је једнократна исплата „ускором“... У

јуну је стигло друго повећање од 10,58 одсто са исплатом и разлике за мај.

Другу половину године обележиле су расправе око новог закона о пензијском и инвалидском осигурању и конституисању фонда ПИО. Требало је објединити осам постојећих (републичких и покрајинских) закона и седам фондова у један закон и један фонд, као и уједначити услове за стицање права на пензију на територији целе републике, што је одговарало пензионерима са ниским примањима на Косову и Метохији, али не и Војвођанима чије су пензије били и више и редовне. У том духу и завршена 1991. година.

Почетак 1992. обележили су одлагање новог пензијског закона и примена пореског закона којим је, упркос протестима Савеза пензионера, уведено опорезивање свих пензија (старосних, инвалидских и породичних) – пореза су остали поштеђени само додатак за туђу помоћ и негу и накнада за телесно оштећење. Бруто пензије до 40 одсто просечне зараде нису аконтативно опорезоване, из осталих се за бу-

Насловна страна из децембра 1993.

џет издвајало 15, односно 12,75 одсто.

У марту те године, како је писао „Глас осигураника“, почела је редовнија исплата пензија, али она није донела очекивани ефекат јер је инфлација у међувремену „појела“ разлику. Зато се и предлагало да пензије почну да се усклађују са процењеним растом плата јер накнадно усклађивање корисници више нису ни примећивали на чекovima. У априлу је стигла и повишица од 25,7 одсто, али се и инфлација захуктавала.

Дуго најављивани Закон о пензијском и инвалидском

осигурању, усклађен са новим Уставом Републике Србије из 1990, најзад је усвојен 28. априла 1992. Основана су три фонда на територији Републике Србије: Фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Фонд за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Фонд за пензијско и инвалидско осигурање земљорадника. Најважнија новина било је јединствено уређивање ове области за осигуранике и кориснике на целој територији Србије. Корисницима су призната сва стечена права, иако нека од њих нису била предвиђена новим законским решењима. Уведен је посебан стаж од две године за жене које роде треће дете, а у посебан стаж се уводи и време проведено на ратишту, и то у двоструком трајању. Старосна граница за жене утврђена је на 55, за мушкарце на 60 година, а због бенефицираног стажа могла је да се снизи до 50 година живота. Превре-

Водеће гласило

Драгој и поштованој редакцији „Глас осигураника“ и свим ранијим и садашњим сарадницима честитам јубилеј – 40 година упорног и плодног рада, са жељом да и даље будете водеће гласило за животна питања садашњих и будућих пензионера.

Са особитим поштовањем, Андрија Мереник, председник Комисије за борачку и инвалидску заштиту РО Савеза удружења бораца НОР-а

мена старосна пензија умањивала се за 0,6 одсто за сваку годину пензионисања пре навршених 55, односно 60 година.

Откуп станова је већ био у пуном жеку, али није протрцао без проблема: учестало је фиктивно откупљивање пензионерских станова, откупљивала су их лица која са њима нису била ни у каквом сродству због повољних услова откупа и каснијег наслеђивања.

Другу половину 1992. године обележили су пробле-

Првих јануарских дана сада већ историјске 1993. још се није слутило каква ће се финансијска катастрофа преживети до истека године. Пензионери су по ко зна који пут остали без примања пред новогодишње празнике, надали су се децембарским чековима бар за Божић, али су уочи њега добили обећање да ће пензије примити 11. јануара, додуше повећане за 61,9 одсто.

Уз јануарска примања уследила је нова повишица

вишицу 47,7 одсто, колико су порасле и зараде. Већ у марту усклађивање је износило 140 одсто; пензије су исплаћиване из позајмица и кредита.

Мајска повишица је била 129 одсто, али су пензије у најбољем случају досегле 35 процената зараде и процењено је да је 80 одсто пензионера на ивици глади. Већ у августу повишица је дотад незапамћених 850 одсто, али инфлација је већ по десет одсто дневно, па се предлагало да и пензионери примања добијају три пута месечно.

У септембру су се пензије већ рачунале у десетинама милиона динара, најнижа је премашила 20 милиона, а највиша досегла скоро 90 милиона динара. У октобру је констатовано да статистика не успева да прати раст зарада, да су августовске пензије минимално повећане, па су септембарске удвостручене. А просечна пензија вредела је тек неколико марака, у продавницама празне полице са покојом конзервом сардина сумњивог датума производње, бескрајни редови за шећер, уље, брашно, детерџент...

Пензионерима је додељено 50 станова на коришћење, најугроженијима – процењено је да их је било око сто хиљада у потпуној бедности – и новчана помоћ, али хиперинфлација је

све обезвређивала у тренука.

У новембру су пензије опет порасле седам и по пута, али пензионери ни по 15 дана нису могли да их подигну тако да и оно мало што су могли да купе првог дана исплате, после две недеље нису могли. У децембру су ванредно добили по петсто милиона динара, а како су дочекали Нову 1994. годину многи још памте: празних трпеза и стомака. Ипак, у последњем броју „Гласа осигураника“ за 1993. годину тадашњи директор Фонда Јован Пејић најављује „Има наде за боље пензије“. Мало ко је тада у то веровао. Пензије су усклађиване недељно – последња децембарска аконтација била је 20 пута већа од претходне, просечан чек је са 400 милијарди стигао на осам билиона, најнижа пензија била је 5,32, а највиша 33,6 билиона динара; чек је ипак вредео једну, две или три марке, зависи када га ко добије.

Прва половина јануара 1994. године протекла је без икакве исплате за пензионере, а наш лист је писао: „Онај ко је прву овогодишњу недељу успео да преживи са мање од марке, моћи ће, највероватније, и ову другу без те једне марке“.

Чекале су се мере владе, чије обелодањивање је најављено за другу половину јануара, којима би био решен и проблем најстаријих у земљи...

Весна Анастасијевић

Пензија ни за жваку

Деноминацијом динара 1. јануара 1994. скинуто је девет нула. Пензије су биле 400 милијарди динара, а поштари су у торбама имали само новчице од 500 милијарди. Пошто пензионери нису имали пара за раскусуравање, новац и упутнице су се враћали и, наравно, обезвређивали. Они који су били последњи на списку за исплату примали су новац који више није вредео ни за кутију шибица и свој гнев искаљивали на поштарима.

ми настали због распада Југославије за оне који су стаж, или његов већи део, одрадили у тада већ бившим републикама. Почели су и проблеми са доставом пензија: због учесталих напада на поштаре и отмица новца, пошта је тражила да пензионери сами подижу пензије на шалтерима.

Крајем јуна конституисани су фондови, инфлација се захуктавала, земљи су уведене санкције, а влада је донела Уредбу о висини пензија у току примене економских санкција која је изазвала нагло померање пензија навише. Тако су у јуну пензије повећане за 73,8 одсто. У новембру повишица је била 52,3 одсто, а већ у децембру бурну незадовољства изазвао је став аутора макроекономске стабилизације земље да су пензије „сегмент социјалних давања“ и да треба суспендовати Закон о пензијском и инвалидском осигурању. Тим отвореним питањима и негодовањем пензионера дочекана је нова, 1993. година.

од 63,4 одсто, али и процене да тиме не може да се покрије ни половина јануарских поскупљења. Сада знамо да је то био само почетак агоније...

Већ у фебруару недостајала је половина средстава за исплату пензија, оне су све више касниле и заостајале за зарадама, па је поново актуелизовано питање усклађивања пензија према процењеном расту зарада. Влада је одбила тај предлог и пензионери су добили по-

деlegationу Савеза пензионера Србије примио др Драгутин Зеленовић – ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ

РЕДОВНЕ ИСПЛАТЕ – НАЈВАЖНИЈЕ

Темељна реформа пензијског система неће помоћи ако се претходно не попуни празна пензијска каса. Пензије ће се још неко време исплаћивати двократно – 15. и 30. У месецу. Група стручњака већ ради на пројекту јединственог система.

У четвртак 6. јуна 1991. године у Влади Републике Србије одржан је састањак председника владе др Драгутина Зеленовића и делегације Савеза пензионера Србије коју су чинили Владимир Ђорђевић, председник, мр Рашко Рашковић секретар и чланови председништва др Јован Крубоваћ и Стојан Стојанковић. У разговору су такође учествовали потпредседник Владе и министар финансија Јован Зебић а и министар за рад, социјалну политику и борачка питања Бранка Јешњић.

Ослобађање од досадних слабости. Разговор је трајао скоро два часа и обухватио је многа актуелна питања, пре свега проблем нередовних исплата пензија. Указано је да пензионери своје незадовољство због нередовне исплате

и представници Савеза пензионера Србије. Говорено је и о протестима који су одржани у Бору, Крагујевцу и другим местима поводом нередовних исплата пензија, а посебно због исплата пензија у два дела, чиме су највише погубени пензионери са најнижим примањима. Велико незадовољство међу пензионерима изазива нејавно обавештавање о почетку

И тада – једнократна исплата само што није

Лекарски картон најмеродавнији

Право на хитну медицинску помоћ за време годишњих одмора о трошку Републичког завода за здравствено осигурање немају грађани који пате од хроничних и акутних болести

Лето је, многи већ увелико пакују кофере и спремају се најчешће пут Јадранског или неког другог мора да макар накратко забораве светску економску кризу и све невоље које их тек чекају. Оно што, поред неопходних исправа и новца, треба да понесу кад крећу на одмор у иностранство

јесте и – потврда надлежне филијале за здравствено осигурање за случај да их, не дај боже, снађе неки здравствени проблем.

Наиме, наша земља је са многим државама склопила споразуме о социјалном осигурању којима је предвиђено да грађани који плаћају обавезно здравствено

осигурање у Србији, за време привременог боравка на територији друге земље, у случају да им затреба хитна медицинска помоћ – имају право на лечење као и домаћини. Потврда, бар тако пише у међународним споразумима које је наша држава потписала са 18 земаља (Македонијом, Црном

Гором, Босном и Херцеговином, Хрватском, Румунијом, Мађарском, Бугарском, Немачком, Аустријом, Француском, Италијом, Великом Британијом, Словачком, Пољском, Чешком, Луксембургом, Белгијом и Холандијом) и у Закону о здравственом осигурању, гарантује да им неће бити ускраћена бесплатна хитна медицинска помоћ пошто ће трошкове сносити Републички завод за здравствено осигурање.

Међутим, до овакве потврде (важи до истека времена за које је издата, а најдуже 12 месеци) није баш лако доћи. Оно што су представници држава договорили на међународном нивоу, домаћи Завод за здравствено осигурање искомпликовао је толико да је то, за огромну већину грађана, постало заправо мртво право на папиру. Да би прибавио потврду, потенцијални путник, то јест осигураник, мора прво

Према слову закона

Потврда о коришћењу здравствене заштите изван земље о трошку Републичког завода за здравствено осигурање издаје се, пише у Закону о здравственом осигурању, на основу непосредног прегледа осигураног лица од стране изабраног лекара, али и на основу медицинске документације, и то: увида у здравствени картон, односно извода из здравственог картона, налаза и мишљења изабраног лекара да осигурано лице није боловало од акутне или хроничне болести у последњих 12 месеци, као и потврде изабраног стоматолога о стању зуба.

Пише, такође, да осигурано лице које је боравило у иностранству без претходно утврђеног здравственог стања од стране пр-

востепене лекарске комисије и потврде о коришћењу здравствене заштите, нема право на накнаду трошкова насталих коришћењем хитне медицинске помоћи.

Уколико је осигуранику за време боравка у иностранству неопходна хитна медицинска помоћ стационарне здравствене установе, може је користити само онолико колико је потребно да се оспособи за здравствено безбедан повратак у земљу. А оправданост његовог болничког лечења процењује првостепена лекарска комисија матичне филијале. При том, здравствену заштиту из средстава обавезног здравственог осигурања може да користи само у здравственим установама које су у систему јавног здравља стране државе.

до свог лекара опште праксе који треба да му изда потврду о здравственом стању, а коју потом цени првостепена лекарска комисија матичне филијале за здравствено осигурање Републичког завода. Тако лекарска комисија, као најмеродавнија у овом случају, има последњу реч и од ње зависи да ли ће човек, намеран да проведе неко време изван своје земље, добити за њега, без сумње, и те како важан папир.

При том, нико не спори да је процедура за добијање поменуте потврде сложена, али макар – кажу – ништа не кошта. Сем времена и живаца. Јер, пошто се лекарска комисија држи „слова прописа“ да потврду никако не могу добити пацијенти који болују од хроничних и акутних болести, онај ко прибави овакав документ свакако је прави срећник – скоро виђен за енциклопедије као медицински феномен. Према медицинском речнику, у хроничне болести убрајају се ангина пекторис, болести кичме и кукова (ишијас), болести кичменог стуба, бронхијална астма, дијабетес, катаракта, окоштавање, реуматска обољења, акромегалија..., а у хроничне сметње алергија на сунце, алергија уопште, анксиозност, артроза, бубрежне упале, гастритис и чир, хормонални поремећаји, хроничан умор, малокрвност, мигрена, низак и повишен крвни притисак, остеопороза, преосетљивост очију на светлост, проблеми са штитном жлездом, проширене вене, упала синуса и др.

На списку акутних стања налазе се: болови у мишићима, бронхитис, цисте и миоми, дијареја, дискус хернија, гинеколошка крварења, грип, инфекције мокраћне бешике, конјунктивитис, менискус...

И, одиста, ако би се медицински зналци у комисијама чврсто придржавали ових правила, не би била

Подаци у филијалама

У Републичком заводу за здравствено осигурање немају збирне податке о издатим потврдама: евиденцију о томе, казали су нам, имају једино филијале за здравствено осигурање у којима их осигураници, кад крећу на пут изван земље, и добијају.

издата ниједна потврда. Кажу, ипак, да понеко у томе и успе.

Огромној већини осталих нема друге него да се спреме за додатни трошак: да купе полису неке од осигуравајућих кућа за међународно здравствено осигурање.

Према речима Вукашина Вукићевића из Републичког завода за здравствено осигурање, грађани су до 2005. године много лакше долазили до овог документа. Било је неопходно да приложе потврду свог лекара да у последњој години нису имали већих здравствених проблема, односно да нису нешто посебно лечени.

– У земљама Европске уније овакав поступак издавања потврда је елиминисан. Њихови грађани да би остварили право на здравствену помоћ изван своје државе, у било којој чланици „европске породице“, поседују посебну здравствену легитимацију с ограниченом важношћу од годину дана. У већини ових земаља поступак за добијање овакве легитимације је врло једноставан, она може да се поручи електронски (и-мејлом), поштом или телефоном – каже Вукићевић.

Било би од користи када би српско здравство, и пре него што Србија уђе у ово „друштво одабраних“, почело полако, сходно могућностима, да следи туђе добре примере и својим грађанима бар донекле поједностави и олакша поприлично већ искомпликован живот.

Татјана Кршић

ОЛАКШИЦЕ ЗА ОСИГУРАНИКЕ

Без партиципације 363.000 грађана

У Србији је у 2008. години, према подацима Републичког завода за здравствено осигурање, 362.712 осигураника ослобођено плаћања учешћа у трошковима лечења и партиципације за лекове.

По УП-2 обрасцима, издатим у 28 филијала РЗЗО, највећи број ослобођених плаћања партиципације је међу Нишлијама – 33.900. Лане из свог новчаника није морало да издвоји новац за учешће у трошковима пружене медицинске услуге 29.692 осигураника из Београда. Следе житељи Чачка – 24.013, Крушевца – 22.899 и Крагујевца – 22.033. С подручја Грачанице и Њила на ниједан грађанин није поштеђен ове обавезе, док је у Косовској Митровици 11 осигураника ослобођено плаћања партиципације.

Т. К.

НА ПОДРУЧЈУ КЊАЖЕВЦА

Мање оболелих од ТБЦ

Код нас готово заборављена болест туберкулоза и данас је највећи убица од свих заразних болести у свету: од ње сваке године оболело осам милиона, а умре три милиона људи, а рачуна се да има 20 милиона оболелих.

Међутим, у књажевачкој општини, по речима др Милета Николића, специјалисте за плућне болести и

стручно-методолошки рад и уз сарадњу с институтима за ТБЦ у Београду и Сокобањи. Рецимо, за разлику од 1955. када је на подручју Књажевца било 212 туберкулозних болесника, до 1996. се (рачунајући и новооткривене) у просеку разболевало по 27 особа, да би у последњој деценији просечан број оболелих од ове болести био – де-

Др Миле Николић

начелника Пнеумофтизиолошке службе, ова болест је скоро искорењена.

– Од 1993. године у Пнеумофтизиолошкој служби и диспанзеру постигнут је евидентан успех у лечењу туберкулозе, уз примену најсавременијих терапија и

вет. Овакви резултати постигнути су захваљујући Црвеном крсту и напорима целокупне службе, посебно лекара, у раном откривању туберкулозе и флуорографисању становништва – истиче др Николић.

Д. Ђорђевић

САВЕТИ ИСКУСНЕ ДОМАЋИЦЕ

Паприкаш од меса

За све који воле да употребе кашику док једу, ево рецепта за припрему паприкаша, јела које посебно воле мушкарци с наших простора, а по жељи многобројних читалаца „Гласа осигураника“.

Основни састојци су месо, црни лук и вода, с тим што неко додаје и друго поврће (парадајз, паприку...).

Најчешће се прави од пилећег и телећег, а може и од свих других врста меса. Месо очистити од видљиве масноће, жила и коже и исећи на парчиће. Било би добро да се најмање 15 минута држи у маринади, односно посуто сувим биљним зачином и млевеним бибером, а, по жељи, може се додати и неколико сецканих

листића нане или мајчине душице и мало сенфа.

Месо пропржити на мало масноће уз непрекидно мешање да се поре затворе и тако спречи да из меса исцури сок. При крају пржења додати црни лук исечен на ребарца и наставити мешање да би и лук омекшао. Налити топлом водом да огрезне и на нижој температури кувати док месо не омекша, тада додати мало алеве паприке, бибера и зачинског лишћа, а по жељи и друге састојке. Ако је сок редак, може се додати мало брашна размућеног у води, пожељно интегралног.

Неки кувари користе месо и лук у сразмери 1:1 а други, 1:0,5 (на при-

мер, на 100 г меса иде 50 гр лука), све је ствар укуса. Подразумева се да по особи буде 80-100 г меса.

Уз паприкаш неко служи тестенину, неко њоке или кромпир обарен у љусци па ољуштено. Настојати да се као прилог користи и салата од свежег поврћа.

Са пилетином

У шерпу ставити 100 г сецкане суве сланине па, кад пусти масноћу, додати око 600 г пилећег меса, промешати неколико пута и додати 300 г црног лука исеченог на ребарца и, уз непрекидно мешање да не загори, пустити да све мало омекша. Посути кашичицом сувог биљног зачина, додати лаворов лист и воде колико да јело огрезне па кувати на нижој температури док месо не омекша. У мало воде размутити кашичицу брашна и алеве паприке, прелити и кувати још пет минута. Умешати 100 г неутралне или киселе павлаке и посути сецканим першуном и млевеним бибером.

Исто јело спрема се и на уљу, с тим што треба направити мало више соса.

На 10 минута пре краја, у паприкаш се убацују малом кашичицом ноклице које се замесе од 200 г брашна, једног јајета и мало воде.

Од зечетине

Познато је да зечетина и месо кунића имају мање холестерола од пилетине или

телетине; и од њих може да се припреми укусан паприкаш. Припремити 1.000-1.200 г меса зеца или кунића исеченог на комаде. На мало масноће пропржити 500 г црног лука исеченог на ребарца па додати месо и мешати док месо не побели, залити водом да огрезне и додати лаворов лист, три исецкане паприке, неколико зрна бибера и кашичицу сувог биљног зачина. Када је месо скоро кувано, додати 150-200 г сувих шљива без коштица и на пет мину-

та пре краја две кашике парадајз пиреа, кашику алеве паприке и мало бибера. На крају, умешати 100 г киселе или неутралне павлаке и мало першуновог листа.

Од пужева

Ово ретко јело може се сматрати специјалитетом: под млазом хладне воде треба испрати 1,5 кг пужева да изађе сва слуз, кувати их 20 минута, односно док не испадну из кућица, и тада сваки расећи по средини и одбацити утробу, опрати и у посољеној и закисељеној води држати око један сат па оцедити.

На три кашике уља пропржити три главице лука исеченог на ребарца, спустити пужева, пржити их пет минута па додати исецкану бабуру и два ољуштена и исечена парадајза или деци-

литар густог парадајз сока. Пирјанити на нижој температури док пужеви не омекшају, сипати још мало топле воде и кашику брашна размућеног у мало воде па кувати још пет минута.

Уз ово јело служи се качмак, барена тестенина или њоке.

Са телетином

Исећи на парчиће килограм телетине, најбоље од пауфлека, и пропржити на 50 г уља па додати 200 г лука исеченог на ребарца. Кад се и лук пропржи, залити водом да огрезне и након 10 минута убацити 150 г паприке исечене на резанце и два ољуштена и исечена парадајза. При крају кувања додати кашику брашна, по кашичицу алеве паприке и сувог биљног зачина, мало бибера и, на крају, 100 г киселе павлаке.

Служити са њокама које се направе од 500 г брашна, два јајета и мало воде, обаре у сланој води и оцеђене загреју у тигању на мало топлог уља или бутера и сервирају у посебној посуди.

Пензионерка Кова

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Бесмртна душа у залог

Да одобре кредит, банкарци питају свашта, и на ком спрату станује нечија тетка, а лако је рећи да на то не треба одговарати кад ниси у кожи оног ком је баш запело за те паре

Ово тропско лето, чедо моје, у коме се у једном дану по неколико пута смене оморина, грмљавина, киша, сунце, па чак и лед, никоме не прија. Ни људима, ни марви, ни усевима. Не може комбајн у њиву од блата, а пшеница већ поцрнела од влаге. Има парцела и ди је полегла, и прорасла зеленим коровом, а нека ће, диване моји на шору, и проклијати. Неко је пожњео, неко и предао држави за цену мању од 17,5 динара коју су сељаци тражили, а има их и што чекају утицаје са светске пијаце, где вредност хлебног жита расте.

Тежак је тежачки живот, дете моје, али није нимало лакше вама у граду. Сељаци су одувек гледали у небо и богу се молили за летину, а овај народ у градовима, поготово у кризним временима, гледа у банке. Траже кредите за ово и оно – да школују децу, да преживе, да купе стан, да покрену производњу, да купе кола, да направе свадбу или да оду на летовање.

Мене је тих кредита, љуби те баба, одувек било страх. Ни у Титово време их нисам користила, кад је било и да опросте оном ко не може да врати, и кад ником кућа није отишла на добош. Ово данас, док прикупиш документа, уверења, менице, депозите, почетна учешћа, жيرانте, хипотеке и остала „средства обезбеђења“ има да се натрчиш да те стознојева облије.

И ондак дођеш код службенице у банку на разговор и попуњавање формулара, где ти проверавају ра-

нија задужења. Има ту и извештај из Кредитног бироа да се види је ли ти плата презадужена, и касниш ли можда у враћању неког другог кредита.

Кажу људи да их ту питају свашта, и шта треба и шта не треба. Тако су једног питали на ком му спрату живи тетка код које је пријављен; неке су тражили девојачко презиме мајке, а друге су питали на шта ће да потроше новац од популарног „кеш кредита“.

Људи се снебивају на оваква питања, али ипак одговарају, пошто им паре требају. Мада банкарци кажу да имају право на личнија питања јер и то спада у процену ризика, заштитник грађана поручује да клијенти не треба да одговарају на таква питања, по цену да им се кредит не одобри.

Е, лако је њему да тако саветује, кад није у кожи оног ко тражи кредит, коме је баш запело за те паре.

Ја бих друго саветовала народ који узима кредите, да се добро поткује законима у тој области, и да те уговоре прочита пре него што потпише. А нарочито оно што је написано најситнијим словима! Гледам ја како онај наш гувернер прича на телевизији, и да банке морају овако или онако, да грађани имају право да се жале Народној банци и да ће бити кажњени који крше ове и оне прописе... Његово је да прича, а да ће баш много урадити за народ, нисам ти баш сигурна, дете моје.

Ево, на пример, случај оног Милесиновог унука Мирослава. Узео је стамбени кредит, и после неког вре-

мена банка му је „ускладилa висину камате“, што значи повећала каматну стопу према неком критеријуму, потпуно другачијем од оног у уговору о кредиту.

Тај потез банка је правдала „негативним последицама текуће економске кризе“!

Није цаба мали завршио велике школе. Написао је банци приговор у коме је све члан по члан објаснио неправилне и незаконите потезе, а послао је писмо и Народној банци Србије, и затражио помоћ и заштиту. Она банка, код које је узео кредит, брзо је послала обавештење да је усвојила његов приговор, и вратила камату на пређашњу висину. Народна банка му није ни одговорила, а камоли да се заузела за његов случај, или да је натерала ту банку да исправи свој безобразлук и код осталих клијената.

За разлику од наших банкарских харачлија, који су спремни да људима, осим свих средстава обезбеђења, на крају узму и душу, читала сам о неком Летонцу који је у Риги отворио фирму да људима даје кредите. Код њега нема ни менице, ни жиранта, ни хипотеке. Његови клијенти потписују „уговор“ речима: „Ово је моја бесмртна душа“. Ко не врати дуг, остаје без душе!

Новчане позајмице, истина, нису велике – највећа је била у висини од 350 евра, на 90 дана, и уз високу камату. Али, нема других зачкољица преко којих наше банке од 15, стигну до 30 одсто камате!

Унука Ика

ПОЗНО ДОБА И ОДНОС ПРЕМА ЊЕМУ

Постаните старији, осећајте се млађим

Занимљиви резултати једног демографског истраживања у Америци: кад почиње старост и да ли здравље доноси срећу или срећа здравље

Потребно је доста година да се постане млад – често је навођен цитат човека који је и у позном добу показивао импресивну енергију својствену само неком знатно млађем од њега. Тај човек је Пабло Пикасо, велики уметник и по свему другом не свакидашња личност.

Да ли је старост крај свих примисли на младост? Када заправо почиње старост? Да ли се то мери бројем година или осећањима, па се у том случају примењује формула која се састоји у питању „колико бисте имали година кад не бисте знали колико имате година“?

Ваља се, кад је о овој теми реч, подсетити речи још једног мудраца који је рекао да „никад није касно да имате срећно детињство“. Или, другим речима предочено, и стари људи могу да буду незрели.

Све ово је увод да бисмо представили резултате испитивања америчког Пју истраживачког центра, независне и непрофитне институције која се бави разним феноменима америчког друштва. Овог пута тема је била старост и однос према њој, срећа у позном добу и друге ствари које се односе на живот људи којима је завршен званични радни век.

Истраживање, спроведено на такозваном репрезентативном статистичком узорку, потврдило је нека предубеђења, али је многа и оповргло.

Један од главних налаза је да су, без обзира на то да ли је неко млад или стар, за срећу неопходна два елемента: поуздани пријатељи и финансијска сигурност.

Није, разуме се, изненађујући налаз да су они чије је здравље изврсно

у 25 одсто случајева били склонији да анкетарима изјаве како су „веома срећни“, што, наравно, није био случај са онима који имају неке здравствене проблеме. Такође, на изјаве о томе колико (ни)су срећни, утицале су и финансијске прилике оних који су били у истраживачком узорку.

Срећа је у ствари још једна велика заговорница за научнике. Док је с једне стране јасно да добро здравље утиче на нечији осећај задовољства и испуњености, многи истраживачи тврде да је и обрнуто тачно: да срећа доприноси добром здрављу. Механизам није, међутим, сасвим јасан, каже Марлен Ли, виши истраживач у америчкој непрофитној организацији Population Reference Bureau. „Апсолутно је фасцинантно како ваша срећа не само да води ка вашем добром здрављу, него доприноси и срећи других и њиховом здрављу“, каже ова научница.

Један од закључака студије је потврда онога што је, мање или више, очигледно у свим друштвима: да се са старењем смањују и дружења, да

Колико дуго желите да живите

Просечан одговор на ово питање је – 89 година. Сваки пети Американац желео би, међутим, да зађе и у деведесете, а њих осам одсто би да постану стогодишњаци. Занимљиво је да су се очекивања у овом погледу генерално смањила: у сличном истраживању из 2002, просечан жељени животни век је био 92 године.

се скупљају такозване социјалне мреже, односно да лабаве везе међу људима. То с једна стране негативно утиче на расположење, па према томе и на здравље, али као противтег томе је чињеница да се интензитет и емоције у преосталим везама с годинама повећавају, што компензује прекинуте друштвене контакте.

Научници имају довољно елемената за тезу – коју још треба доказивати – да на срећу у позном добу утиче и способност прилагођавања на промене животне околности. Они који очекивања примере променама животног стила после пензионисања, много успешније избегавају усамљеност и изолованост, осећања која поспешују болести и убрзавају смрт.

Интригантни су такође и налази о томе кад, из перспективе старијих, у ствари почиње старост? Општи закључак у овом погледу је да постоји јаз између стварног животног доба и доба које људи осећају. Већина испитаника старијих од 50 година тако је изјавила да се осећају бар десет година млађим него што заиста јесу.

Што су старији, људи теже да се осећају млађима. Тако је једна трећина оних између 65 и 74 године изјавила да се осећају 10 до 19 година млађим, а једна шестина оних преко 75, себе је подмлађивало и за 20 година.

У просеку, учесници у анкети су изјављивали да старост почиње са 68 година. Али са тим се углавном не слажу они који су старији од 65: по њима, старост почиње са 75.

Не зна младост шта је старост, каже изрека, која је потврђена и у овом истраживању. Млађи од 30 година сматрају да старост почиње већ са 60 година.

Закључак је да је старост увек нешто старија од вас. Али, постоје и неки недвосмислени знаци старости, без обзира на то како се ко осећао. То су повећана склоност ка болестима, губитак памћења, престанак сексуалних активности, борба са депресијом – и тешкоће у плаћању месечних рачуна. Међу анкетираним у овом истраживању знатан је број оних који тврде да се није обистинило оно чему су се, улазећи у старост, радовали: да ће више времена проводити са породицом, да ће више путовати, имати више времена за хобије, за почетак друге каријере...

Старење је, без обзира на лична осећања и објективна запажања, у суштини једна велика непознаница у животу оних који још нису стари.

Милан Бекин

Стајање у авиону

Домишљатости у превазилажењу кризе, чини се, нема граница. Тако нискобуџетна авио-компанија „Рајнер“ планира да у својим авионима уведе места за стајање: путници би се држали за ручке на седиштима и били везани око струка. Такође, они који се одлуче за овакав начин путовања носили би пртљак са собом и морали би да плаћају коришћење тоалета. Карте за „стојеће“ путнике биле би јефтиније за 20 одсто.

Директор „Рајнера“ Мајк О’Лири већ је разговарао са америчким „Боингом“ о дизајнирању авиона са просторијом за стајање. Уколико добије дозволу од надле-

жних у ирском ваздухопловству, наручиће нове авионе или ће преуредити оне које већ имају. Њего-

ва рачуница је да ће, снижавајући цену карте за једну петину, у авионима бити 30 одсто више путника. На ову идеју у ирској авио-компанији дошли су када су сазнали да је кинески „Спринг“ већ добио дозволу за исти план.

Већи учинак – голих

Други пример „до-скакања“ кризи већ је на граници суманутости: Мајкл Овен, директор једне маркетиншке агенције у Енглеској, у циљу подизања радног учинка, недавно захтева од запослених

да сваког петка посао обављају – голи!

Директор Овен је на ту идеју дошао по препоруци психолога Дејвида Тејлора, који тврди да ће на тај начин међу запосленима нестати баријера

и да ће радни учинак бити већи.

У овој весту, коју су објавили медији, није речено којег су годишта запослени нити каква је њихова реакција на нову радну обавезу.

Посао је посао

Ако сте незапослена жена и живите у Немачкој, онда морате да прихватите сваки посао који вам понуди агенција за запошљавање, макар он био и у јавној кући – у супротном ризикујете да останете без права на социјалну помоћ. Управо би то могло да се догоди 25-годишњој незапосленој конобарици из Берлина која је одбила посао прости-тутке!

Будући да је проституција у Немачкој легализована пре две године, а власници бордела плаћају порез и здравствено осигурање за своје запосле-

не, ово је постало занимање као свако друго и налази се у бази података за оне који траже посао, објавио је „Санди телеграф“.

Према реформама које су ступиле на снагу од почетка године, свака жена млађа од 55 година, која је без посла дуже од годину дана, може да буде присиљена да прихвати сваки доступни посао, укључујући и онај у индустрији секса, или ће изгубити све повластице на које има право као незапослена.

Конобарица, по звању информатичарка, суочила се за тумачењем да агенција за запошљавање, која јој је пронашла посао у борделу, не крши никакав закон и да би, када би некоме ко је одбио посао одлучила да остави повластице, могла да очекује тужбу – потенцијалног послодавца.

ВИДОВДАНСКЕ СВЕЧАНОСТИ У ЗАЈЕЧАРУ

Дружење на Белом брегу

После Видовдана, у месној заједници Котлујевац у Зајечару одржани су 15. сусрети бораца, пензионера и омладине „Бели брег 2009“ током којих се целог дана дружило на стотине младих и старих из Зајечара и још четири тимочке општине (Неготин, Бор, Бољевац и Књажевац).

Кроз културно-уметнички програм приказани су стари српски плесови и песме са Тимока и Комета, било је и ритмичке гимнастике и афоризама чланова Клуба тимочких хумориста и сатиричара „Сергије Лајковић“, рецитација потомака ратника 1912–1918... Чланови КУД-а „Пензионер“, женски певачки квартет „Сунчана јесен“ предвођен солистом Вером Димитријевић и здравичарем Миленком Јовановићем, до-

живели су овације, као и два изврсна пензионера аматера, певач Воја Митановић (83) из зајечарске Велике Јасикове и Љубиша Милошевић (77), песник из неготинског Тамничка. „Прва фрула Тимочке крајине“ Воја Митановић интерпретацијом на фрули подсетио је присутне на стара кола и мелодије.

Дружење је настављено такмичењима у пикаду, које је водила пензионерка Рајна Стефанов, и шаху, предвођено пензионером Најданом

Марковићем, са више од 30 такмичара. У пикаду најбољи су били борци Славко Бакић, Миодраг Величковић и Војислав Мегановић, а од дама пензионерка Дара Јовић; у шаху први је био пензионер Милорад Пешић.

М. Славковић

ЧУДО У ДОЊЕМ АДРОВЦУ КОД АЛЕКСИНЦА

Лик светице у дрвету

У Доњем Адровцу, селу на осам километара од Алексинца, два дана пре Видовдана на бресту поред пута Житковац–Витковац, на кори дрвета указао се лик свете Петке: на месту где је пре четири године одсечена грана, јасно се види лик светице у црној одори, а са места на коме би требало да буду очи – сливају се сузе; Доњоадровчани кажу да светица плаче.

Необичну појаву први је уочио Милан Пејовић који има кућу преко пута дрвета. Он каже да је око нове године дрво почело да влажи и ствара обресе неке фигуре, али да никоме о томе није причао јер се прибојавао коментара. Међутим, око Видовдана лик светице приметили су и мештани и тако је прича кренула од уста до уста.

Ова појава побудила је изузетно интересовање. Људи из околних села и градова, као и из свих крајева Србије, непрекидно долазе. Прекрсте се, помолу, запале свећу, оставе новац... У минутих двадесетак дана Доњи Адровац походило је близу десет хиљада људи.

Милан Пејовић

Старшина Руске цркве у суседном Горњем Адровцу протојереј Миомир Јевтић, који је на Видовдан освештао дрво и његову околину, каже да ово може бити нека врста опомене народу да се присабере и врати немањићким коренима и својој цркви, или је можда неко предсказање.

Протојереј Богосав Станковић, старшина храма свете Петке у Трњану, обавестио је црквене власти у Алексинцу и Нишу о овој појави. Сада се чека суд епископа нишког Иринеја.

Срђан Илић

ВРЊАЧКА БАЊА ПУНА ГОСТИЈУ

Цене исте као лане

Ових дана паркови, хотели и ресторани Врњачке Бање пуни су гостију, туристичка сезона је увелико почела, а посленици очекују берихетно лето. Већина угоститељских објеката је реновирана, обновљен је намештај, собе опремљене телефонима, али и клима-уређајима. Богата је и бањска пијаца, домаћини и њихови гости шетају чувеном Променадом, ради и биоскоп, олимпијски базен је пун купача, а спортски терени су крцати спортистима и гледаоцима на трибинама.

– Према расположивим подацима, у Врњачкој Бањи борави око шест хиљада гостију. Поред семинара, симпозијума и других скупова, било је и кадетско рукометно првенство, пре њега Балканско првенство у стоном тенису за кадете и јуниоре, биће и радничко-спортских игара и других надметања – каже координатор активности у врњачком Туристичко-спортском центру Горан Каравесовић.

Он најављује и традиционални карневал, берзу бања, биће промоција нових књига, концерата озбиљне, забавне

и фолк музике, а круна свих догађања и овога пута је Фестивал филмског сценарија. Цене смештаја и исхране у угоститељским објектима су исте као и прошле године, пун пансион је од 1.100 до 4.500 динара, а у приватној радиности од 350 до 500 динара. За три obroka дневно у хотелима треба издвојити око 450 динара.

– За оне са дубљим џепом отворени су нови хотели и ресторани, а цене дневног пансиона су око четири хиљаде динара – каже Каравесовић.

Д. Ивановић

АКЦИЈА УДРУЖЕЊА ПРИЈАТЕЉА ЗЛАТАРСКОГ ЈЕЗЕРА

Викендаши очистили обалу

Уишчекивању да држава донесе коначну одлуку о судбини викендица које су без одобрења за градњу подигнуте у кањону Увца, стотинак њихових власника, у организацији Удружења пријатеља Златарског језера, засукало је рукаве и од дивљих депонија очистило обалу Златарског језера.

У акцији је прикупљено неколико тона отпада.

– Желели смо да од гомиле смећа очистимо и оне делове језерске обале о чијој чистоћи мало ко води рачуна, а коју за одмор највише користе риболовци, купачи и путници магистралом ка мору. Ово је само прва од акција којима ћемо подржати кампању „Очистимо Србију“. Од тога што дворишта и околину викендица држимо увек беспрекорно чистим, биће мало вајде уколико дозволимо да људски немар угрози ма који део ове горске лепотице – каже Ната-

ша Димитријевић из Ужица, председница Удружења пријатеља Златарског језера.

Викендаши ће, између осталог, покренути и акцију пружања бесплатне медицинске помоћи локалном становништву.

– У засеоцима који су изградњом хидроакумулације, почетком шездесетих година прошлог века, остали без плодног земљишта, извора питке воде и путне везе са остатком света, остали су да живе само старци за које је одлазак у град код лекара права авантура. Због тога ћемо кренути са обиласком заселака и пружањем бесплатне здравствене помоћи становништву јер је међу викендашима и члановима Удружења више лекара специјалиста разних профила – каже кардиолог Милорад Мирковић из Ужица, потпредседник Удружења пријатеља Златарског језера.

Ж. Дулановић

Учествовало стотинак излетника

Прикупљено неколико тона отпада

СУСРЕТ У ПРОЛАЗУ

У браку 63 године

Нада (83) и Миодраг (87) Гајић из Александровца Жупског обележили су 63 године брака, прижељкујући да прославе и седам деценија заједничког живота. „Узели“ су се давне 1946. године после само недељу дана познанства. Први пут су се видели у недељу, а већ следећег понедељка почели су да живе заједно.

– Ја сам побегуља – каже Нада не кријући задовољство. – Одмах сам знала да је Миодраг за мене и да ћемо се добро слагати.

У Александровцу су 1958. направили кућу у којој има места за бројну породицу.

– Имамо два сина и три ћерке, осам унука и три унуче, четири праунука и четири праунуке – набраја Миодраг.

Данас живе сами, јер су деца отишла и основала своје

У шетњи главном улицом

породице. Деле све обавезе, заједно одлазе у куповину и шетњу. Да ли је то рецепт за дуг заједнички живот?

– Потребни су толеранција, стрпљење и разумевање – сматра Миодраг. – Било је размирица, али никада да се после не говори недељу дана. Нема вајде од ћутања.

– Ма каква недеља, не ћутимо ни минут – напомиње Нада. – Понекад смо се посвађали, углавном због деце, али ни тада није било „зле крви“. За дуг брак потребни су разумевање, верност и праштање.

Нада је домаћица, а Миодраг, који пише и песме, пензију је зарадио у Полицијској станици у Александровцу. У том месту мирно живе са својим комшијама.

Гордана Вукашиновић

ОБЕЗБЕЂЕН РАД НАРОДНЕ КУХИЊЕ У ВЕЛИКОЈ ПЛАНИ

Оброк до краја 2009.

Народна кухиња у Великој Плани, коју води овдашња организација Црвеног крста, и њени корисници могу да буду спокојни:

– Преко Црвеног крста Србије добили смо донаци-

ју републичке владе за четири месеца у брашну, уљу, пиринчу, тестенинама и конзервама, док је из буџета општине Велика Плана издвојено 1.300.000 динара. Захваљујући томе, 250 ко-

рисника тај једини оброк у току дана добијаће до краја 2009. године – рекла је за „Глас осигураника“ секретар ЦК Снежана Цветковић.

Иначе, оброк за кориснике Народне кухиње

припремају ученици економско-угоститељске школе „Вук Караџић“ у Великој Плани. Радним данима корисници добијају оброк, а за време викенда само по пола килограма хлеба.

Сл. К.

ПРОКУПЧАНИН МАЈСТОР ЗА РАКИЈУ

Милован „лечи“ брљу

Уз помоћ малог казанчета годишње поправи око 200 литара некавалитетног пића

Да кисела и лоша ракија, познатија као брља, може да се „излечи“, мало ко може да поверује. А да она постане квалитетна и добра за пиће потрудио се пензионисани возач виљушкара Милован Гашевић (58) из Прокупља, и то уз помоћ сопственог, малог али правог казана за ракију.

Милован се овог посла латио по завршетку радног века у некадашњем ФИАЗ-у.

Уз помоћ пријатеља и казанџије из оближње Житорађе, направљен је казан за печење ракије капацитета 12 литара, ту је лула, табарка, фуруна... све што има и велики казан, само што је овај минијатурни, а у њему кисела и брља, после печења, постају првокласне ракије, најчешће од 23 до 25 гради.

– Тајне нема, осим да се у овај минијатури казан си-

па десет литара лоше ракије и два литра воде, а мали казан отклања киселину и буђ из алкохола – објашњава Милован и додаје:

– Остаје још да пронађем како да загорелу ракију исправим да буде права. Радим и на томе.

Посла има увек. Посебно после јесењег печења ракије. Тада долазе они који нису добро одрадили посао. Прочуло се у Топлици, а дођу и они с југа Србије. Годишње, вели Милован, у свом казанчету исправи око 200 литара.

– За рад не наплаћујем ништа. То ми причињава задовољство. Остави неко по литар, два и то је то. Мени је драго да могу да помогнем и ублажим штету – прича казанџија Милован.

Његовим стопама извесно неће син Владимир, телевизијски сниматељ који ради у Нишу, али се нада да ће га заменити двогодишњи унук Милош који је, током печења и поправљања ракије, увек уз деду да помогне и сазна дедине мајсторије.

Живорад Димкић

Додола црног лука

Пакети вредни 100 милиона

Према речима Милана Ненадића, председника Савеза пензионера Војводине, најугроженијим члановима у Покрајини увелико се дели хуманитарна помоћ:

– Преко робних резерви обезбеђено је око 30.000 пакета у вредности 100 милиона динара. Брашно и црни лук су подељени, следи хемија за домаћинство, а требало би да се поделе још и јестиво уље и пиринач.

С. З.

НА САВИ КОД ШАПЦА

Стигли нови лабудови

На Сави код Шапца, где је у пролеће 2007. стигао први лабуд и већ се потпуно одомаћио код тамошњих викендаша, сада се појавило ново јато од шест лабудова. Иако су дошљаци још неповерљиви и опрезни, не одбијају храну коју им људи нуде.

За првопридошлог лабуда викендаши су после неколико месеци купили и једну лабудуцу, као и два младунца:

– Лабудови чак препознају и аутомобиле којима долазимо – прича један од викендаша Милорад Вељовић Микица, „тазе“ пензионер. – Најдража им је, изгледа, моја супруга Марија. Њој скоро да из руке једу. А мој унук Стефан показује својим другарима лабудове као својеврсну атракцију.

Крајем фебруара ове године лабудуца је престала да долази, али је лабуд

чешће него раније долазио по храну коју је, очигледно, односио својој драгој. Однедавно поново заједно долазе, а зналци тврде да се ускоро може очекивати долазак подмлатка овог пара лабудова, прича још Микица.

Када се лабудовима даје храна често пристигну и дивље патке, али одомаћени љубимци не дозвољавају да им се „оброци“ умањују: јуришају на уље, па чак и на псе којих има крај Саве.

Б. Радвановић

Марија и лабудови

БЕОГРАД

Жарки маскенбал

Живот је маскенбал, певушили су водитељи Љубинка Јосиповић и Слободан Мирковић на Смотри драмског стваралаштва корисника београдских геронтолошких клубова и домова за старе чију завршницу традиционално чини плес под маскама. Биоскопска сала Геронтолошког центра Београд шаренила се од костима али и од кишобрана, неодојивих овог месеца који памтимо као жарки.

Смотру, са шеснаест драмских минијатура из девет геронтолошких клубова, отворио је уметнички руководилац драмских секција ПАКУД-а Гојко Шашић скривен у лику Бранислава Нушића. Уз звуке валцера правили су му друштво каубоји, шеик, Чаплин, лекар, Салфета, була...

Прво место освојила је Јелена Матас из Дома „Бежанијска коса“, друго Стана Војводић, Клуб „Бежанијска коса“, треће Љиљана Војновић, Дом „Бежанијска коса“. Најоригиналнију маску „Машта може свашта“ осмислила је Ана Жагар из Клуба „Др Михаило Ступар 1“, а групно најбољи су били чланови Клуба „Чукарица“. Маска „Старост“ гурнута је у ћошак да је се нико не сети, а и што би кад има много лепших.

Вера Витезовић

БОГАТИЋ

Нови клубови

У Општинској организацији пензионера у Богатићу предстоји отварање девет нових клубова пензионера: у Бадовинцима, Бановом Пољу, Белотићу, Глушцима, Црној Бари, Клењу, Глоговцу, Салашу Црнобарском и Богатићу. Брана Давидовић, неуморни „први пензионер“, вели да ће клубови бити затвореног типа.

З. Ђ.

ПЕНЗИОНЕРСКИ КУТАК

КИКИНДА

Ивањски дани

Културно-уметничко друштво пензионера „Сунчана јесен“ у Кикинди ове године је, поводом Ивањдана, први пут организовало манифестацију „Ивањски дани“, одржану испред Православне цркве уз садржајан програм.

У плетењу венаца победила је Катица Рацков и награђена је украсним сатом од керамике.

Плетење венаца

Очекује се да убудуће учествују и чланице актива жена из месних заједница са подручја кикиндске општине и професионални цвећари који су, иако позвани, ипак изостали.

Додуше, изванредан број је пратио манифестацију у улози посматрача, обећавајући да ће се догодине придружити активно.

С. З.

КУРШУМЛИЈСКА БАЊА

Да проради „Жубор“

Здравствено-рехабилитационом центру „Жубор“ у Куршумлијској бањи, који је некада био прави рај, посебно за пензионере, а последњих година због немара не ради, по свему судећи предстоје бољи дани.

– Знамо да је бивши директор „Жубора“ добио отпремнину, али и да је остао да чува Центар. Уместо тога, систематски га је уништавао да би потпуно пропао, а затим био продат будућности. То нећемо да дозволимо. Учинићемо све да „Жубор“ поново почне да ради – рекао је потпредседник Владе Србије др Јован Кркобабић на Шестим сусретима пензионера Топлице.

Влада Србије помоћи ће због мештана, некадашњих радника и пензионера, рекао је др Кркобабић, а не због општинског руководства.

Потпредседник Владе Србије рекао је да је добијао доста писама о стању у „Жубору“ и да је прилично упознат са тренутном ситуацијом. Обећао је помоћ владе у издвајању средстава, надајући се да ће тај новац бити искоришћен да „Жубор“ обнови рад.

Ж. Д.

МАЈДАНПЕК

Нови мандат

У Мајданпеку је 30. јуна одржана редовна Изборна скупштина Општинске организације пензионера на којој су, поред осталог, разматрани и усвојени извештаји о раду 2005–2009, о финансијском пословању и Извештај Надзорног одбора, Програм рада и Статут Организације чији је рад оцењен као успешан.

То је био основ да се за председника поново изабере Александар Петровић (64), бивши возач Површинског копа Рудника бабра Мајданпек.

Изабрано је и тринаест чланова Општинског и нови чланови Надзорног одбора, а за потпредседника је изабрана Милева Киселица, пензионисана радница НИП „Борба“.

Изборној седници су присуствовали Рајко Јарић, секретар Савеза пензионера Србије, Чедомир Радосављевић и Стојан Нешић, председници савеза пензионера Борског и Зајечарског округа, и Горчило Потпара, председник СО Мајданпек.

Новоизабрано руководство је већ почело припреме за једнодневну посету Гучи 8. августа.

П. Лаличић

ЗАЈЕЧАР

Просветари у Ромулијани

Осамдесет чланова Удружења пензионера просветних радника Београда, окупљених око Жике Лукића, организатора путовања, посетило је Феликс Ромулијану, значајан историјски и културни споменик источне Србије.

На путу су направили једночасовни одмор у Гамзиградској бањи, а затим наставили до оближње Ромулијане где их је дочекао Бора Димитријевић, директор Народног музеја у Зајечару и Ромулијане, и надахнуто причао о времену, догађајима и значају овог споменика за нашу земљу, али и за европску културну баштину.

Излетници су затим обишли Народни музеј у Зајечару, а посету окончали ручком у зајечарском хотелу „Србија-Тис“.

З. Пауновић

Успомена испред музеја

КОСТОЛАЦ

Поново у Јагодини

У Јагодини су, по други пут, недавно боравили чланови Градске организације пензионера Костолца и околних села Острова, Дрмна, Кленовника и Старог Костолца. Пензионери су, према плану, обишли Аквапарк, Зоолошки врт, позорницу и парк „Поток“, Музеј воштаних фигура, пијацу, цркву и сва остала занимљива места.

Пуни лепих утисака, весели и задовољни вратили су се кућама и већ планирају нове излете и дружења.

Љубиша Вучетић

КЊАЖЕВАЦ

Педесет година матуре

Генерација бивших ученика књажевачке Гимназије, која је последња полагала велику матуру, окупила се крајем јуна у Књажевцу да би прославила 50 година матуре.

Поред оних у Књажевцу, дошли су многи некадашњи матуранти из Београда, Новог Сада, Ниша, Бора, Зајечара и Малмеа (Шведска) где тренутно живе.

Већина је завршила факултет и радни век провела у звању лекара, инжењера, економисте, архитекте, правника, професора...

У угоститељском објекту „Стара барутана“ причало се о учењу, како није било свих књига па се пуно бележило; о екскурзијама и путовањима у вагонима с дрвеним клупама; о учешћу на радним акцијама и о понекој тајној ђачкој љубави; о игранкама у Гимназији и Дому Армије; о професорима који су били поштовани и цењени јер су се трудили да ђаке што више науче и припреме за свет у коме ће градити породице и каријере, а у коме ће знање бити највећи капитал.

В. Јовановић

НОВА ВАРОШ

Палме на Муртеници

Башти препуној цветова разних боја, коју уређује пензионер Велибор Вуковић (69) из Драглице код Нове Вароши, могле би да позавиде и највредније домаћице.

У дворишту породичне куће на падинама Муртенице Вуковић годинама брижљиво негује више од 200 врста цвећа и украсног растиња. У лејама омеђеним каменом и лесковим прућем, као и у саксијама причвршћеним уз чамова брвна куће, поред домаћих мушкатли и ружа, расту и медитеранске културе као што су лимун, лорбер и разне врсте кактуса и палми.

– Овим хобијем почео сам да се бавим још као основац, а цвеће свих ових година узгајам искључиво за своју душу – каже Вуковић, који је прошле године добио награду општинске управе у Новој Вароши за најуређеније сеско двориште.

Ж. Дулановић

СВРЉИГ

Чекају позиве

На бањски опоравак и рехабилитацију о трошку Фонда ПИО ове године поћи ће двадесет двоје пензионера из Сврљига, речено нам је у Општинској организацији пензионера Сврљига.

– Наравно, конкурисао је далеко већи број, а с обзиром на примања сврљишких пензионера, који имају најниже пензије у Србији, скоро сви испуњавају критеријуме, али наша организација је добила квоту од 22 места у бањама – изјавио је Боровоје Петровић, председник ОО пензионера Сврљига.

Два места намењена опоравку пензионера инвалида није искоришћена јер није било интересовања.

Д. П.

БЕОГРАД

Излет у Карловце

Група од тридесет пет инвалида рада општине Савски венац била је на излету у Сремским Карловцима. Посетили су школу „Бранко Радичевић“, карловачку Гимназију, Богословију, Цркву светог Николе, Патријаршијски двор и присуствовали манифестацији „Куглофа“. Посебан доживљај била је посета винарији и дегустација вина, као и шетња поред Дунава.

Двадесет чланова инвалида рада је возом „Романтика“ обишло музејско-туристички комплекс „Шарганска осмица“ и присуствовало концерту Жељка Јоксимовића у Мокрој Гори.

Излете су омогућили ЈП „Железнице Србије“ и организатор концерта „Желтурист“.

Председник ОО Гордана Пушара

ЛОЗНИЦА

Одолевају беспарици

Захваљујући руководству Општинске организације пензионера Лознице и локалне самоуправе, 45.146 најстаријих житеља овог подручја и даље одолева општој беспарици премда већина живи прилично тешко.

Томислав Бојић, председник Општинске организације, за „Глас осигураника“ каже да су све активности усмерили на изналажење начина да помогну првенствено најсиромашнијим члановима. Тако је недавно 200 најугроженијих добило пакете с основним намирницама, док је 160.000 динара распоређено болеснима за лечење и куповину лекова. Организација је, такође, омогућила пензионерима да по повољним ценама набаве сухомеснате производе, а и да купе греив за зиму.

З. Ђурић

ШАБАЦ

Раде за пример

Општинска организација инвалида рада Шабац уложила је у минулом периоду највише труда на унапређењу сарадње с локалном самоуправом која им је досад много пута излазила у сусрет и помагала – речено је на годишњој скупштини ове организације. Организација је учинила много помажући болесне и чланове лошијег материјалног стања. Уприличила је и многобројна дружења и излете.

Божидар Цекић, председник Савеза инвалида рада Србије, похвалио је рад ове организације и казао да она слви за једну од бољих. Међу гостима били су и Иванка Берић, нови директор Шабачке филијале за ПИО, и Петар Драгојевић, секретар Општинске организације пензионера у Шапцу, који су најавили наставак добре сарадње.

Мирослава Савковић, председник ОО инвалида рада Шабац, нагласила је да ће се посебна пажња посветити захтевима да се и инвалидима рада дозволи допунска делатност и врати право на коришћење заједнички стечене имовине.

Б. Радовановић

ЉУБОВИЈА

Паори без одмора

На опоравак и рекреацију у бањска лечилишта о трошку Фонда ПИО из Љубовије ће ове године отићи само 14 пензионера.

Према речима Милисаве Ђокића, председника љубовијског удружења пензионера, за одлазак у неку од бања захтев су поднела 132 пензионера. Међутим, према одобрењу Шабачке филијале Фонда ПИО, у бање ће бесплатно осам старосних, пет породичних и један инвалидски пензионер.

Захтеве за одлазак у бању поднело је и двадесетак пољопривредника, али ни један од њих није добио позитиван одговор.

М. Малишић

КИКИНДА

Порастао углед

Удружење пензионера општине Кикинда представило је недавно резултате једногодишњег рада: у извештају који је поднео председник Велизар Силвестер наведене су активности које су допринеле јачању угледа ове пензионерске организације и увећању чланства за осам одсто.

Ипак, чине се напори да се садашњи број од 5.861 члана омасови и придобије још неукључених међу укупно 14.635 пензионера на овом подручју.

Општинско удружење настоји да унапреди иначе добру сарадњу са месним организацијама, као и да оснује нове у два необухваћена села – Накову и Новим Козарцима.

Захваљујући добрим односима са надлежнима, почев од Савеза пензионера Војводине, Филијале Републичког фонда ПИО у Кикинди до локалне самоуправе, Удружење успева да решава многобројне проблеме не само својих чланова већ и ветерана рада који још нису у његовим редовима.

У раду Годишње скупштине учествовали су и Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, и Велинка Накрајкућин, директорка Филијале Фонда ПИО у Кикинди.

С. З.

ПИРОТ

Посета Врњачкој Бањи

Чланови Основне организације инвалида рада Пирота почели су да остварују овогодишњи план излета посетом Врњачкој Бањи. Прво су обишли „Кнежеве конаке“, Дом за смештај пензионера и старих лица, а потом и саму бању где је био организован заједнички ручак.

У Пирот су се вратили пуни утисака и са жељом да се поново сретну са новостеченим пријатељима.

М. Антић

ПИСМА

Уредите краљеву улицу

У 45 година високе продуктивности „Вискозе“ и РТБ „Засаче“, у Лозници је изграђено више од хиљаду станова. Пре 40 година подигнуто је седам четворспратница, са по 20 станова, у улици Краља Петра I, у које су усељени већином радници и стручњаци „Вискозе“ и рудари и топионичари РТБ „Засаче“.

На нашу жалост, ова два успешна колектива су у последњих 15 година готово престала да раде. Сада у ових 140 станова станују старци и старице, ветерани „Вискозе“ и РТБ „Засаче“.

Зелене површине око наших зграда су најуређеније у Лозници. За протеклих 40 година, уз велику помоћ комуналаца, засадили смо брезе, липе, јелке, однеговали више од стотину ружа и другог цвећа. Под мојим прозором налази се најлепша бреза у Лозници, одгајили смо је моји унуци и ја, висока је око 20 метара.

Али, за нашу улицу не можемо рећи ништа добро јер је међу најгорима у Лозници. Поносимо се именом које носи – Краља Петра I, последњег краља Србије. Већина нас смо деца и унуци војника – ратника његовог величанства краља Петра I. Мој отац Тодор био је шест ратних година нишанџија на топу. Извојевали су три велике победе, на Гучеву, Мачкову камену и Церу. Церска битка је ушла у војне енциклопедије свих армија Европе.

Улица која носи краљеве име је једносмерна, а користи се као двосмерна – возила из супротног правца иду по пешачкој стази која је сва деформисана и за нас старце неупотребљива.

Потомци краља Петра I стално организују добровољне акције, помажу сиромашне и здравствене установе. Ако општина нема средстава за поправку краљеве улице, можда бисте ви, краљеви потомци, могли да урадите нешто за његову улицу у Лозници.

**С рударским поздравом, срећно,
Живојин – Жика Вучићевић, Лозница**

ПИШИТЕ НАМ
Драги читаоци,
Ово је простор намењен
Вашим писмима. Пишите
нам шта Вам се у нашем и
Вашем листу допада, а шта
би могло да буде боље, шта
бисте волели да прочитате
или да саопштите другим
читаоцима.
Адреса је Булевар уметности
број 10, 11070 Београд,
или електронском поштом,
на proffice@pio.rs

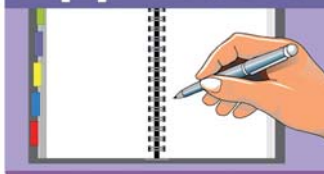
Усред дана санак пусти

Променљиво време овог лета, честе кише, велике температурне разлике у току дана, али и тежина година, разлог су овој дремци на јавном месту: бака је заспала на клупи у Пионирском парку заштитивши лице од сунца, а деку је додатно уљуљкало монотono клопарање трамваја па је из Блока 45 до бувљака стигао освежен дремком на столици.

Текст и снимци Миле Гарић

АДРЕСАР

Пензионерске организације

**Општинске организације
Савеза пензионера
Војводине**

Нови Сад, Поштанска 3

☎ 021/6611-027

Ада, Доситеја Обрадовића 3

☎ 024/851-337

Алибунар, Трг слободе 5

☎ 013/642-213

Апатин, Дунавска 13

☎ 025/772-096

Бач, Бранка Радичевића 2

☎ 021/770-323

Бачка Паланка, Краља

Петра 35 ☎ 021/745-362

Бачка Топола, Рада

Кончара 58 ☎ 024/715-676

Бачки Петровац,

Народне револуције 22

☎ 021/780-280

Бела Црква, Првог

октобра 96 ☎ 013/851-225

Беочин, Хероја Брила 46

☎ 021/871-422

Бечеј, Трг Браће Тан 2

☎ 021/6916-360

Врбас, Саве Ковачевића 94

☎ 021/701-140

Вршац, Жарка Зрењанина

28 ☎ 013/839-569

Жабал, Светозара Марковића

19 ☎ 021/832-822

Житиште, Иве Лоле

Рибара 1 ☎ 023/821-015

Зрењанин, Милетићева 9

☎ 023/522-650

Инђија, Војводе Степе 42

☎ 022/553-152

Ириг, Војводе Путника 37

☎ 022/461-315,

понедељак, среда, петак

9-11 ДДОР

Врдник, Фрушкогорска 19

☎ 022/466-552

Кањижа, Суботички пут 5

☎ 024/874-570

Кикинда, Војводе Путника

37 ☎ 0230/21-442

Ковачица, Маршала

Тита 11 ☎ 013/661-015

Ковин, Ђуре Петровића 1

☎ 013/741-271

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈА ПРАВА

Стечено право на накнаду за телесно оштећење

Често се поставља питање правилности исплате накнаде за телесно оштећење када је та накнада стечена по прописима који су важили до 31. 12. 1996. године, а узрок насталог телесног оштећења је била болест или повреда ван посла.

Познато је да од 1. 1. 1997. године ту накнаду могу да остваре само они код којих је телесно оштећење изазвано несрећом на послу или је реч о професионалном обољењу.

Из тих разлога често се објављују само подаци о накнади која може да се утврди по сада важећим прописима, а занемарује се податак о стеченим правима пре 1. 1. 1997. године.

Збуњени корисници стечених права често мисле да њима припадају актуелни износи који су знатно повољнији од оних које они сами добијају, мислећи да су при том оштећени, те да им припадају виши износи.

Ради се о томе да се и ранијим прописима правила разлика у висини накнаде ако је узрок настанка телесног оштећења болест или несрећа ван посла од износа када је узрок несрећа на послу или професионално обољење. Затечени износи накнада које више не постоје у актуелним прописима из ПИО само су усклађени износи стечених права и знатно су нижи од накнада које се стичу по важећим прописима.

Конкретно, основ, тј. 100 одсто новчане накнаде по важећим прописима тренутно износи 5.597,67 динара, а усклађени износ стеченог права на накнаду по ранијим прописима је 2.021,08 динара.

Накнада се, наравно, исплаћује у проценту, по решењу о накнади за телесно оштећење, а то је од 30 до 100 одсто наведених основа.

Доприноси и волонтерски рад

А. С. – Врање: Мој отац, старосни пензионер, ради у мојој фирми, волонтерски помаже у неким пословима. Да ли сам дужан да га пријавим пореској управи и плаћам неке доприносе? Морам ли да сачиним са њим уговор о делу или може и даље да ради као досад.

Одговор: Ако желите да отац и даље ради код Вас волонтерски, склопите са њим уговор о волонтерском раду.

У том случају обавезни сте да плаћате доприносе за случај несреће на послу и телесног оштећења. По Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање, можете на најнижу основу, која чини 35 одсто просечне зараде у Србији, да плаћате четири одсто за пензијско и инвалидско осигурање и два одсто за здравствено осигурање. Рад на дивље, како Ви то називате, законом није допуштен.

Отказ сопственом кривицом

Александар Скелецић – Београд: Инвалид сам рада III категорије од 22. 12. 1994. године, а узрок инвалидности је болест. Дана 25. 5. 1999. године престало ми је запошљавање мојом кривицом и још сам незапослен. Да ли могу да остварим право на једну половину инвалидске пензије,

по чл. 225 Закона о ПИО, по основу III категорије инвалидности коју имам?

Одговор: Основни разлог због кога од 1999. до данас нисте успели да остварите права по Закону о ПИО јесте чињеница да Вам је радни однос престао Вашом кривицом. По

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

**Весна Вићентијевић,
Сектор за односе с јавношћу**

прописима из ПИО пре и после 2003. године, инвалиди рада су се штитили од престанка радног односа, али само под условом да им је радни однос престао без њихове кривице. У

том случају су по ранијим прописима могли да остваре право на привремену накнаду, а после 9. 4. 2003. године право на накнаду у висини 50 одсто инвалидске пензије.

Основица ТО код болести

Хилмо Бихорац – Нови Пазар: Инвалидски сам пензионер I категорије и корисник накнаде за телесно оштећење по основу болести V група са 60 одсто основице. Интересује ме колико износи основица за обрачун и плаћање телесног оштећења по основу болести, почев од 1. 10. 2008. године, када је било последње повећање пензије за 14,13 одсто.

Одговор: Ако је Ваше телесно оштећење 60 одсто по

основу болести, и право Вам је признато пре 1997. године, тј. пре него што је укинута накнада за телесно оштећење узроковано болешћу или несрећом ван посла, накнада износи 1.212,65 динара са последњим усклађивањем од 14,13 одсто почев од 1. 10. 2008. године. Основ од 100 посто за одређивање ове накнаде по основу стеченог права износи 2.021,08 динара, такође са усклађивањем од 14,13 процената од 1. октобра 2008.

Мање у коначном решењу

Луција Бајић – Београд: Молим Вас да ми објасните на основу чега је износ пензије на мом коначном решењу нижи него што је одређен привременим решењем. И поред жалбе коју сам уложила немам објашњење. Ако је укупна сума 12.994.444 дин. у коначном, а 12.750.000 динара у привременом решењу, зашто ми је пензија умањена?

Одговор: Цифре које сте навели нису износи у динарима, већ је реч о времену које је узето за обрачун пензије. Приликом доношења коначног решења унета је зарада за 2007. годину и повећан период времена узет за

обрачун пензије за два месеца и 28 дана. Када се збир годишњих личних коефицијената подели са укупним периодом за обрачун пензије, долази до смањења личног коефицијента на раду по сату, и то са 0,849659 на 0,846455, што је у даљем обрачуну пензије, без обзира на непромењен укупан радни стаж и општи бод који је примењен у моменту пензионисања, довело до смањења сразмерног дела пензије одређеног коначним решењем. Често се дешава да се коначним обрачуном снижава износ пензије. Погрешна је претпоставка да коначан износ пензије мора увек да буде и повољнији.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИТ	ВАЗАРИ КОЈИ РАДЕ СА ПЛАСТИЧНОМ МАСОМ	РАЗДВОЈИТИ	ИСАИЛО ОДМИЛА	ЛАНА ТАРНЕР (ИНИЦИЈАЛИ)	ИМЕ РУМУНСКОГ ПИСЦА ПИЛАТА	ДЕФЕКТ, ШТЕТА	ГЛАВНА АРТЕРИЈА
ЗГОДА, МОМЕНТ							
ОСТРВО НА ЈАДРАНСКОМ МОРУ							
СТАРОЈЕВР. КРАЉ				ЈУЖНО ВОЋЕ ОЗЛЕДЕ ПОВРЕДЕ			
СТАРИЈИ (СКР.)			ОЗНАКА РЕОМИРА ДРВЕНИ ПЛУГ		МОРСКИ ГРЕБЕН СПОРТСКИ КЛУБ		
ИМЕ КОЗАКА БУЉБЕ						ПРВО СЛОВО МАЊА ОГРАДА	
МУШКО ИМЕ							ОБИЧАЈ, МАНИР
ДРЖАВА ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ					ГРАЂЕВ. НОРМЕ ДРЖАВА У ЕВРОПИ		
ЗАВРШЕТАК МУЗИЧКОГ КОМАДА				ИРИНА ОДМИЛА ПИПА НА ЧЕСМИ			
РУДАРСКИ ИНСТИТУТ (СКР.)			ПОЗА, ПОЛОЖАЈ МЕСТО У ВОЗВОДИНИ				
ОЗНАКА ИНТЕНЗИТЕТА		НИСУ СТАРИ ВЕЛИКИ ПРУТ					
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПРАЗОР, ПРОТОТИП НИЈЕ ДУГАЧАК						
МЛАДА КРАВА							
ПЛАНИНА У ЦРНОЈ ГОРИ							ШУМСКА ЖИВОТИЊА
НЕНАГЛАШЕНА РЕЧ						ОЗНАКА СЕВЕРА МЕСТО У ВОЗВОДИНИ	
ГРАД У ГРЧКОЈ					СИМБОЛ КРИПТОНА НОТА СОЛИМИЗАЦИЈЕ		
ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ БЕКУТЕ				ДЕО НЕДЕЉЕ ОЗНАКА ЗА ВОЛТ			
КВАЛИТЕТ							

Решење из прошлог броја: Тоскана, октобар, кратери, сер, рез, ит, б, зо, н, так, н, марама, костим, о, тон, т, дд, н, тр, еро, ура, Кусадак, Сметана, атари, прима, и, и, татар, клиника.

Брана Николић

Гласоризми

Ђутање није злато. Понекад је то и коалицио-ни договор.

Парламентарци се гризу и не хају за економску кризу.

Драги Петковић

Лековите (летње) мисли

Знам да је море на цени, али немам пара да га купим.

Пакет аранжман за море: жена иде с пакетом ствари, а ја с пакетом пара!

Туристички радници су као пеликани. Несити су. **Што се тиче мора, ту сам као стара књига. Могу да ме – отпишу.**

Туриста је као млад кромпир. Брзо га сви – огуле.
Душан Старчевић

Доскоци

Имам авантуристички дух. Зато не напуштам Србију. **Нисмо ми пали ниско. Само су стандарди подигнути.**

Ми смо за тржишну привреду. Продајемо рог за свећу.
Раде Ђерговић

Доказ о сродству

Стално вам се привиђа неки штрајк? То вам је од гледи.

Европска унија би нам пружила братску помоћ, али тражи доказ о сродству.

Студенти су некада били носиоци историје, а сад ни млеко не разносе.

Живојин Денчић

Дејан Патаковић

РЕКЛИ СУ...

МУДРОСТИ

Неуспех није пад, то је кад не устанеш после пада.

Ричард Никсон

Колико год паметно говорио, увек неку глупост кажеш.

Фридрих Ниче

Све срећне породице личе једна на другу. Свака несрећна – несрећна је на свој начин...

Лав Толстој

Лепе жене никад не сумњају у своју интелигенцију, али интелигентне жене увек сумњају у своју лепоту.

Исидора Данкан

О три ствари не жури да говориш: о Богу – док не утврдиш веру у њега, о туђем греху – док се не сетиш свога, и о сутрашњем дану – док не сване.

Николај Велимировић

Миленко Косановић

Често мења маске

Неком није довољан цео живот да се одлучи да живи.

Ко добро прода образ, често мења маске.

Живан С. Филиповић

Молим за реч

Не очекујем да ће Влада Србије смањити број запослених. Тела се на топлоти – шире.

Пензионери су почели да обилазе самопослуге. У широком луку.

Прича се да ће ускоро министри оцењивати рад колега министара. Добра идеја, у влади има да буду сви вуковци.

Цене за летовање су толико високе **да пензионери имају додатну прилику** за уштеду. Неће морати да купују уље за сунчање.

Нова узречица: „Шта си, бре, навалио као ММФ на српске пензионере!“

Данас се професори више радују распусту него ђаци. Два месеца неће добијати батине.

Дејан Патаковић